

enskilde motionärers framställningar i fråga om stambanornas spårvidd och anläggningssätt samt om understöd eller räntegaranti för ifrågasatta jernvägsanläggningar.

De i detta Memorial föreslagna voteringspropositioner godkändes; hvarefter protokollsutdrag rörande detta ärende genast justerades.

Herr Talmannen erinrade om det i gårdagens sammanträde fattade beslut, att föredragningen af Hufvudtitlarne skulle taga sin början i sammanträdet nästa Måndag den 14 dennes; och hemställde nu Herr Talmannen, huruvida Kammaren näst före Hufvudtitlarnes föredragning i början af berörda sammanträde ville företaga omröstningar, jemlikt 65 § Riksdags-ordningen, öfver de i Stats-Utskottets Memorial N:o 30 intagna och nu godkända voteringspropositionerna.

Denna hemställan blef af Kammaren bifallen.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem

H. Husberg.

Lördagen den 12 Mars.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 5 innevarande månad.

§ 2.

Hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts nådiga Propositioner:
 1:o) angående restitution till bolaget L. O. Smith & Comp. af erlagd tillverkningsafgift för icke tillverkad bränvin; och
 2:o) angående förnyadt förslag till aflöningsstat och till stater å öfriga utgifter och omkostnader vid tullverket för år 1871.

§ 3.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 13, i anledning af väckta motioner om ändring i Konkurslagen den 18 September 1862.

Punkten 1.

Herr J. Sjögren: Ehuru det torde vara föga värddt att uppträda emot Lag-Utskottets förevarande Utlatande och deruti uttalade åsigt, kan jag ändock icke låta detsamma passera helt och hållet oanmärkt. Utskottet säger nemligen genast i början: "Bland dessa motionärer hafva de två förstnämnda nu ånyo bragt å bane en fråga, som åtskilliga gånger tillföre varit föremål för Riksdagens öfverläggningar, nemligen den om lämpligheten af den nya institution, som blifvit införd genom konkurslagens stadgande i 41 §, att rätten eller domaren skall, då gode män utses, förordna en ärlig och förständig man, inom eller utom rätten, att i konkursaker vara rättens ombudsman; och hafva motionärerna härå anmärkt, att denna institution skulle vara af allmänna meningen utdömd". Jag hemställer till hvar och en, som tagit någon kännedom om min motion, huruvida jag med något enda ord, eller med ens den ringaste antydning, sagt något dylikt, som att denna institution skulle vara af den allmänna meningen utdömd; jag har endast sökt åstadkomma en förändring i sättet för tillförordnandet af af rättens ombudsman, i så måtto och i den syftningen, "att vid inträffad konkurs någon rättens ombudsman icke må förordnas, innan borgenärerne hörde blifvit och deras pluralitet hos domaren eller domstolen derom framställt begäran, äfvensom att, då rättens ombudsman icke tillförordnas, dennes i konkurslagen upptagna åliggande må öfverflyttas å boets gode män och sysslomän, så vida ej mera lämpligt anses, att dessa bestyr af domaren öfvertages." Men detta förslag har Utskottet icke funnit lämpligt, utan därför beledsagat detsamma med den vanliga slutstrofen, att ifrågavarande motion må lemnas utan vidare afseende. Utskottet säger vidare, att ombudsmanna-institutionen är förträfflig, eller åtminstone att den på ett ganska tillfredsställande sätt motsvarat sitt ändamål; detta beror visserligen på tycke och smak, huru man ser saken, men om man ock medgifver, att rättens ombudsman någon gång och i vissa afseenden varit till nytta, så är dock säkert, att den lika många gånger åtminstone varit alldeles onyttig och öfverflödig. Jag bekänner, att jag anser det vara omöjligt att vid denna riksdag vinna någon ändring i nu förevarande lagstadgande, hvarför jag anser det icke löna mödan att härom framställa något yrkande, utan afstår helt och hållet derifrån.

Herr Åke Andersson: Jag påminner mig vid detta tillfälle de ord, som af en riksdagsman under sistförflutna riksmöte yttrades vid något tillfälle: "att tala är silver, men tiga är guld", och i konsekvens dermed yttrade en man här bakom mig häromdagen, såsom ingångspråk till ett längre anförande: "skall jag tala eller skall jag tiga" och det är icke utan, att denna fråga har trängt sig på mig vid detta tillfälle, ty såsom förevarande fråga nu står, kan man tillämpa det gamla ordspråket, att man icke bör spilla krut på döda kråkor, men Lag-Utskottets resonemang anser jag dock icke böra helt och hållet med tystnad förbigås. Lag-Utskottet har gifvit dödsdomen åt alla de i detta ämne väckta motionerna, och Första Kammaren har verkställt den, nu återstår således blott begrafningsakten, hvilken jag icke kan undgå att beled-

saga med några ord. Att Lag-Utskottet skulle afslå min motion, var mig icke oväntadt, utan derpå var jag verkligen beredd, redan innan jag uppsatte densamma, men jag har det oaktaadt icke kunnat underlåta att, på uppmaning af många aktade män i förening med egen öfvertygelse, ånyo väcka denna motion, på det att åtminstone ett försök måtte göras att ur lagstiftningen få bort ett onödigt påtvingande af en dyrbar lyxartikel, hvarmed vi genom den nya konkurslagen blifvit undfånade under namn af rättens ombudsman vid konkurser. Att denne ombudsman mången gång kan vara nyttig i större och i synnerhet i vidlyftiga konkurser har jag hvarken bestridt eller vill bestrida, men att han skall påtvingas hvilken konkurs som helst genom domarens godtycke, det är detta förhållande, hvaremot jag vändt min talan, och det är härutinnan jag vill åstadkomma någon förändring. Det betes i konkurslagen, att rätten eller domaren skall förordna en ärlig och förständig man inom eller utom rätten, att i konkurs-saken vara rättens ombudsman; således skulle i främsta rummet detta val ske af rätten, men för min del tror jag, att rättens ledamöter endast undantagsvis lemnas tillfälle att yttra sig i dylika frågor, utan domstolens ordförande säger helt enkelt: "den eller den förordnas till rättens ombudsman"; och dermed är valet gjordt. Så går det åtminstone till vid den häradsrätt, deruti jag har den äran att deltaga såsom nämndeman, och nog tror jag att på de äldra flesta orter det går till på samma sätt.

Man säger jemut att vi böra iakttaga all sparsamhet, och detta är ett råd, som man ej kan höra för ofta, men hvarföre iakttaga vi ej sparsamhet äfven i detta fall, då det måste vara tydligt och klart, att kostnaderna för förvaltningen af en konkursmassa blir större, ju flera utredningsmän deruti finnas. Detta är en erfarenhet, som icke kan bortresoneras. Utskottet säger, att någon besparing icke skulle vinnas, om rättens ombudsmans funktioner öfverflyttades på gode männen och sysslomännen, ty följden skulle blifva den, att gode männen och sysslomännen, med afseende på det ökade besvär, som sålunda dem tillskyndades, gjorde anspråk på och äfven finge sig tillerkänd motsvarande förhöjning i deras arfvode, så att den andel i förvaltningsarfvodet, som nu tillfaller rättens ombudsman, ingalunda komme att för konkursmassan besparas. Men jag påstår, att gode män och sysslomän skulle i flera fall sjelfva åtaga sig ombestyret för ännu mindre, än som desse tillkommer i arfvode, ty nu få de vidkännas många kostnader och besvär, som skulle kunna besparas, i fall rättens ombudsman icke finnes till; nu få de göra ofta nog långa resor till denne och mången gång återvända med oförrättadt ärende, och för dessa resor måste de väl kunna fordra ersättning. För öfrigt ser jag intet skäl, som bör kunna lägga hinder i vägen för bögenärerne att fritt besluta, om de anse rättens ombudsman vara för konkursboets förvaltning behöflig eller icke, och i sednare fallet uppdraga åt gode männen och sysslomännen att sköta förrättningen. Skulle i detta fall förvaltningen och utredningen af boet icke gå så raskt undan, som någon kunde anse sig hafva rätt att fordra, så hafva de ju ingen annan att skylla än sig sjelfva, men åtminstone kunde de då icke påstå, att någon person, i egenskap af rättens ombudsman, blifvit dem påtvingad.

Emellertid är frågan nu för denna gången förfallen, genom Första Kammarens bifall till Utlåtandet, men jag är förvissad derom, att den nog dyker upp igen vid ett annat riksmöte, ty den hör, efter min åsigt, till de frågor som icke kunna falla. Skulle nu denna Kammare vilja fatta beslut i motsats till Första Kammarens, så kan det åtminstone blifva en opinionsyttring mot Första Kammarens redan fattade beslut i ämnet, jag får således yrka, att min motion måtte af Kammaren godkännas och Utlåtandet varda af Kammaren förkastadt, hvarigenom man hade något stöd för motionens förnyande vid någon kommande riksdag.

Herr Carl Isak Bengtsson: Då jag anser, att den i nu gällande konkurslag föreskrifna institutionen om utseende af rättens ombudsman är dels mindre behöflig i smärre och mindre omfattande konkursmål, dels ock medförande större kostnad än motsvarande fördel, så får jag gifva till känna, det jag gillar den åsigt, hvartill motionärerna kommit; hvadan jag ock yrkar afslag å Utskottets hemställan i denna punkt, samt bifall till Herr Ake Anderssons motion i ämnet.

Grefve Sparre: Ehuru jag redan försport, att Första Kammaren afslagit Lag-Utskottets hemställan uti den nu föredragna punkten af Utlåtandet, och man således skulle kunna säga, att all diskussion deröfver vore härstädes fullkomligt öfverflödig, så har jag dock alltför mycken aktning för de åsichter, som utaf herrar motionärer i ämnet härstädes blifvit framställda, för att icke med några ord bemöta desamma och derigenom sätta Kammaren i tillfälle att bilda sig ett omdöme om de skäl, som hafva föranlett Lag-Utskottet till den hemställan, att ifrågavarande motion måtte lemnas utan vidare afseende.

Jag ber till en början att i sådant afseende få fästa uppmärksamheten på den fullständiga omkastning i konkursrättegången, som uti nu gällande konkurslag blifvit genomförd. I den gamla konkurslagen var det domaren, som egentligen ledde konkursen, emottog och yttrade sig öfver alla anmärkningar och fastställde slutligen alla bevakade fördringsanspråk, emot hvilka anmärkning ej skett. De, som påminna sig den tid, kunna nog erinra sig, huruledes sysslomännen i konkurser icke brådskade med utredningen af konkursboen, och att ingen annan kontroll då fanns å gode mäns och sysslomäns förvaltning, än den domaren möjligen kunde på anmälan af borgenärer utöfva. Men han hade sällan tid till en dylik kontroll, upptagen som han var af mångfaldiga andra göromål, och derföre utbredd sig allmän klagan från Ystad till Haparanda, att någon utredning i konkurser aldrig egde rum. Ja, det inträffade ofta att någon utredning icke kom i fråga på 7, 8 å 10 år, och slutligen hände det ej sällan, att sysslomännen sjelfve gjorde konkurs, hvarigenom återigen förvaltningen öfvertogs af andra sysslomän, hvilka också gingo öfver ända den ena efter den andra, så att det icke var någon sällsynthet att finna 2, 3 eller flera konkurser vara inblandade i hvarandra. Då nu den nya konkurslagen stiftades, fann man nödigt att afskilja från domaren allt hvad som icke egentligen tillhörde domarekallet och föreskrifva, det han endast skulle afdöma hvad som vore tvistigt emellan dels borgenärerne och konkursboet, dels emellan borgenärerne sjelfva inbördes, och då man

dertill insåg, att det icke alltid kunde vara så rätt att öfverlemnna åt gode männen och sysslomännen att ensamme utan all kontroll taga hand om konkursmassans tillgångar, så fann man på att, för vinnande af kontroll härutiinnan, i öfverensstämmelse med andra lagstiftningar tillsätta en rättens ombudsman. Denne rättens ombudsman har nu att vaka öfver sysslomännens och gode männens förvaltning och hos domstolen anmäla, huruvida dessa icke fullgöra sina åligganden, om de icke realisera boets tillgångar i rätter tid, och huruvida de insätta influtna medel i banken för hvarje månad o. s. v. En talare har erkänt, att man kunde tvinga sysslomännen att fullgöra dylika skyldigheter, äfven utan att ega tillgång till Rättens ombudsman, genom att på laglig väg tilltala dem vid domstolen. Jo! detta vore just en skön förmån, i fall borgenärerne skulle nödgas processa med sysslomännen om fullgörandet af deras skyldigheter. Då tror jag verkligen, att den nu varande föreskriften om utseende af en rättens ombudsman har bra många och stora företräden framför det förra systemet, och hittills har jag aldrig hört någon klagan öfver att utredningar af konkursmassor numera gå så långsamt som fordom. Den, som kommit in i dylika ledsamma affärer, har sannolikt lika med mig haft den erfarenheten, att tillsättandet af rättens ombudsman verkat ganska mycket godt. Om någon domstol ibland råkat ut till detta förtroende välja en dålig eller mindre lämplig personlighet, så är detta en olycka, som faller domstolarne till last, och det är icke möjligt att kunna skriva en lag så beskaffad, att den helt och hållet kan förekomma något dylikt.

En talare har sagt, att rättens ledamöter eller nämndemännen ej få hafva ett ord med i laget vid tillsättande af rättens ombudsmän. Om förhållandet verkligen är sådant, så beklagar jag det på det högsta: lagen tillförsäkrar dock domstolens ledamöter denna rätt, och det bevisar blott, att dessa icke förmå göra gällande en rättighet, som från urminnes tider varit folket tillerkänd — den nemligen att städse deltaga i rättsskipningen.

Hvad den här uttalade klagan, att behörig sparsamhet icke iakttages, angår, så har redan Utskottet besvarat de anmärkingar, som häremot kunnat göras, dermed att, om rättens ombudsmans funktioner öfverflyttades på gode männen och sysslomännen, såsom motionärerne föreslagit, den sannolika följden härutaf skulle blifva den, att gode männen och sysslomännen, med afseende på det ökade besvär, som sålunda dem tillskyndades, gjorde anspråk på och äfven finge sig tillerkänd motsvarande förhöjning i deras arvode, så att den andel i förvaltningsarvodet, som nu tillfaller rättens ombudsman, ingalunda komme att för konkursmassan besparas. Någon behållning för konkursmassan i berörda hänseende kan således icke gerna åstadkommas genom borttagande af ombudsmannabestyret, och denna anmärkning mot detsamma synes sålunda icke vara förtjent af någon synnerlig uppmärksamhet.

Hufvudsakliga skälet, hvarför man icke ansett rätt och fördelaktigt att borttaga föreskriften om utseendet af en rättens ombudsman, ligger deruti, att man icke velat lemna åt gode männen eller sysslomännen att kontrollera sig sjelfva. Jag känner ingen auktoritet i världen, som icke är i behof af kontroll, och sysslomännen i konkurser synas mig icke kunna undvara en dylik kontroll, då de företrädesvis kunna vara under-

kastade frestelse att innehålla och använda de medel, som äro konkursmassans gemensamma egendom och bära för borgenärernes räkning göras fruktbarande.

Dessa äro de skäl, som förmått Utskottet att hemställa, det motionärernes förslag icke måtte vinna afseende, och jag vill icke trötta Kammarens ärade Herrar ledamöter med en vidlyftigare framställning deraf, öfvertygad, som jag är, derom, att denna lag, som är jemförelsevis ny, och ännu föga känd, ehuru den redan under sex års tid varit i gällande kraft, skall, så snart den blifvit tillräckligt känd, vinna allt större och större erkännande hos landets befolkning, hvadan det alltså nu icke kan vara skäl att afvika från de deruti uttalade rättsgrundsatser.

Herr Ola Jönsson: Det kan väl icke bestridas, att den i nu gällande konkurslag föreskrifna institutionen, om tillsättande af en rättens ombudsman, visat sig i många fall vara af verklig nytta, i synnerhet vid större konkurser, men det torde väl icke heller bestridas, att i mindre och obetydligare konkurser en rättens ombudsman mera skadar än gagnar, då tillgångarne äro få, och han i alla hänseenden måste åtnjuta sitt arfvode, och icke heller kan afspisas med blott några få Riksdaler. Under medgifvande af allt detta kan jag ändock icke gilla motionärernes åsigt, att det skulle öfverlätas åt pluraliteten bland borgenärerne att afgöra, huruvida någon rättens ombudsman bör tillsättas eller icke, ty jag vill icke lägga en dylik makt i majoritetens händer, då derigenom kunde hända att minoritetens rätt förbiseddes och förtrycktes; men om ett sådant stadgande inföt i författningen, att *alla* borgenärerne skulle vara ense derom, huruvida någon rättens ombudsman borde förordnas eller icke, så kan jag ej se med hvad rätt man vill sätta en förmyndare öfver sysslomännen och gode männen. Den ärade talaren nämnde, att, medan den gamla konkurslagen var i gällande kraft, redovisning och utredning sällan eller aldrig kom i fråga, men jag har tyckt mig märka, att förhållandet härutinnan ännu icke är så synnerligen förbättradt, eller att skyndsamheten är stort större nu än förut; åtminstone såg jag härom dagen i någon tidning framställd den frågan, när man kunde motse någon utdelning i den eller den konkursen, påbörjad redan år 1866?

Att rättens ombudsman emellertid understundom åstadkommer icke så litet besvär och bekymmer för gode män och sysslomän torde väl ej kunna förnekas, ty det händer ju ej så sällan, att domstolen förordnar till rättens ombudsman en person, bosatt utom domsagan, eller annars aflägsset boende, och då är det icke så litet besvär för sysslomännen att, efter kanske mången gång förgäfvos företagna långa resor, dervid personen ej anträffats, sedermera få sammanträda och med honom öfverlägga. På detta sätt och af denna anledning kan ju hända, att utredning af och redovisning för ett konkursbo mången gång kan för hans skull blifva fördröjd.

Jag anser emellertid, att, om till nästa Riksdag framlägges förslag i det syfte som jag antydt, nemligen att samtliga borgenärerne i ett konkursbo lemnades rättighet att förklara, huruvida en rättens ombudsman anses behöflig eller icke, så skulle det verkligen vara bra underligt och

besynnerligt, om icke i främsta rummet Lag-Utskottet och sedermera äfven Riksdagen skulle på ett sådant förslag fästa afseende, då derigenom icke någons rätt på minsta sätt kunde blifva förnärad. När nu emellertid Första Kammaren redan bifallit Utskottets förslag i denna punkt och då jag för min del icke kan godkänna motionärernes förslag, så återstår för mig icke annat än att yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Jöns Pehrsson: Hvad motionärerne i förevarande fråga föreslagit har synts mig vara så billigt och af behovet påkalladt, att jag svärhigen kunnat tro, det Utskottet skulle afstyrka detsamma. Enligt min åsigt är det en synnerlig likhet emellan en konkursmassas och ett bolags förvaltning, och jag anser en borgenär i konkurs vara att förlikna vid en delegare i bolag; och det är vid sådant förhållande oförklarligt, att borgenärerne icke ega rättighet att sjelfve bestämman, om någon ombudsman bör tillsättas eller ej. Man invänder, att ombudsmaunen är till nytta i hvarje konkurs och att han derföre bör finnas, men jag bestrider detsamma och påstår, att han till och med kan vara till skada. Sålunda vet jag åtminstone, att i en konkurs, der ombudsmannen icke utträttat det ringaste, slutlig redovisning icke kunde ske på mycket lång tid, emedan ombudsmaunen anförde klagonål öfver för litet arfvode. Och då ombudsmannen äfven med den bästa vilja icke kan synnerligt uträtta i tvistefrågor, utan sådana, så vida de icke biläggas, alltid måste hänskjutas till rättens afgörande, anser jag det vore billigt och rättvist, om borgenärerne egde att sjelfve afgöra huruvida ombudsman bör tillsättas. Jag yrkar derföre afslag å Betänkandet samt bifall till motionärernes förslag.

Herr Medin: Ehuru väl Lag-Utskottets ordförande försvarat föreliggande Betänkande, emot hvilket icke heller någon af Utskottets ledamöter reserverat sig, finner jag mig dock nödsakad att yrka återremiss, emedan Utskottet, efter mitt förmenande, icke behandlat frågan så som den verkligen förtjenar. Man vet af erfarenhet, hurusom i konkurser, der tillgångarne äro små, dessa understundom gå åt till arfvode åt ombudsmannen och sysslomännen, och att desse sistnämndes arfvode ofta måste beräknas mycket högt, emedan de hafva en ganska lång väg till sammanträdena i konkursen, hvilka merendels ega rum i ombudsmannens hemvist. I min hemort är det ett allmänt missnöje öfver dessa dryga omkostnader. Dessa skulle ock kunna betydligt minskas, om icke ombudsman förordnades i hvarje konkurs. Och jag kan icke förstå, hvarföre ej borgenärerne sjelfve kunna få bestämman och afgöra om ombudsman bör tillsättas eller icke. I stora och vidlyftiga konkurser är det kanske nödvändigt att hafva en sådan, men i mindre konkurser kan han lätt undvaras. Jag yrkar på grund häraf, att frågan måtte till Utskottet återremitteras.

Herr Peter Andersson: Då Första Kammaren redan afslagit ifrågavarande motioner, anser jag det icke löna mödan att orda för bifall till desamma; men jag vill dock gifva tillkänna, att man i landsorterna icke anser rättens ombudsman vara behöflig i alla konkurser. Visserligen finnas nog sådana, der han kan vara nyttig, men i en ganska stor del kan

han lätteligen undvaras. Och det händer icke sällan, att sysslomännen stå långt öfver honom så väl i insigter som praktisk duglighet, och de hafva då icke att af honom vänta sig bättre råd, än de kunna sjelfve påfinna. Det är då svårt att inse hvartill ombudsmannen skall tjena; han uträttar intet för det arfvode som han får uppbära, och detta är så mycket mera betänkligt som detta arfvode icke plägar inskränka sig till någon spottstyfver.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade yrkats dels bifall till Utskottets förslag, dels afslag derå med bifall till Herr Ake Anderssons motion. Propositioner framställdes på dessa yrkanden, och förklarades propositionen på bifall till Utskottets förslag vara med öfvervägande ja besvarad. Härvid begärdes votering och företogs densamma enligt följande voteringsproposition:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i *första* punkten af dess Utlåtande N:o 13,

röstas ja;

Den det ej vill,

röstas nej;

Vinner nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets hemställan, bifallit den motion af Herr Åke Andersson, som blifvit i nämnda punkt besvarad.

Omröstningen utföll med 65 ja mot 88 nej, hvadan Kammaren beslutat enligt nej-propositionens innehåll.

Punkten 2.

Herr Gustafson: För min del instämmer jag i hvad Utskottet uti andra punkten af förevarande Betänkande hemställt angående 40 och 117 §§, men måste deremot på det bestämdaste motsätta mig så väl motiveringen som utlåtandet, i hvad det angår 70 §. Denna § stadgar: "Å inställedagen företages, derest ej någon af tillstådesvarande parter anstånd äskar, granskning af de anmälda fordringarne. Ordföranden redogöra dervid för fordringsanspråket samt den rätt till betalning, som yrkas: framställa ock särskildt till parterne, om de godkänna så väl yrkandet om betalningsrätt, som påstående om förmånsrätt, der sådant blifvit väckt; och göra derom i protokollet anteckning. — Ej må å hvad sålunda blifvit af samtliga tillstådesvarande parter godkänt eller utan anmärkning lemnadt, talan af någon part sedan äga rum; dock lände ej godkännande af yrkad förmånsrätt till förfång af deras rätt, som enligt lag hafva företrädesrätt till betalning ur viss egendom." När granskningen af bevakningsinlagorna sålunda sker å inställedagen, åligger det alltså domaren att fästa parternas uppmärksamhet å obefogade påståenden; men när granskningen uppskjutes, måste desse utan ledning af domaren eller annan sakkunnig person framställa sina anmärkningar. Det går nemligen vanligtvis så till, att bevakningshandlingarne öfverlemnas

till någon bland borgenärerne, för att der kunna af vederbörande granskas. Af denna rättighet begagna borgenärerne sig likväl högst sällan, enär de i allmänhet sakna nödig sakkännedom, och det kan dessutom lätt hända, att ett olagligt yrkande om förmånsrätt, synnerligen om det blifvit inflickadt midt inuti bevakningsinlagen, förbigås och lemnas utan anmärkning, i hvilket fall det blir laga kraft vunnet. Således kan en borgenär genom ett enda peandrag, på öfrige borgenärernes bekostnad, tillvälla sig en förmån, för hvilken han icke kan åberopa lagen såsom stöd. Det säges visserligen, att sådant beror på granskarne sjelfve att förekomma, men då, såsom jag redan sagt, dessa icke ega erforderliga insigter och det vore förenadt med för mycket besvär, om de, såsom ofta blefve nödigt, skulle resa 4 à 5 mil för att rådgöra med rättens ombudsman, afstå de ofta från den dem medgifna granskningsrätt. Jag kan ej anse det vara riktigt, att lagstiftningen bereder en borgenär ett så gynnsamt tillfälle att med orätt tillvälla sig rätt; utan tror fastmer att ett sådant tillfälle måste förebyggas. Emot hvad den ärade motionären föreslagit derom, att sysslomännen och rättens ombudsman borde i utdelningsförslaget upptaga de fordringsposter, som de funne riktiga, med den rätt, som, yrkad, de ansåge vara med lag enlig, samt att gäldenären eller den eller de borgenärer, som med utdelningsförslaget icke åtnöjdes, skulle ega rätt att inom viss tid deröfver anställa klagan, tillåter jag mig med Lag-Utskottet annärka, att derigenom omöjliggöres den skyndsamt med konkursens utredning, som numera eftersträvas. Efter mitt förmenande vore det vida ändamålsenligare, om rättens ombudsman vore skyldig att inom viss kort tid efter inställedagen till rättens pröfning anmäla de fordringsanspråk och förmånsrätts-yrkanden, som, enligt ombudsmannens tanke, icke vore lagenliga. Åläge honom en sådan skyldighet, så är jag viss om, att man icke ansåge honom vara så öfverflödig, som här nyss yttrats. Han finge visserligen vida mera besvär än nu är fallet, men dock icke mera än han kunde komma ut med.

Då emellertid, såsom vi veta, Första Kammaren redan afslagit motionen i dess helhet, anser jag det icke vara skäl att påyrka bifall till hvad densamma afser angående 70 §; men jag anhåller deremot, att Utlåtandet i denna del måtte till Utskottet återremitteras af denna Kammar, på det att derigenom måtte åstadkommas en opinionsyttring för ändring af 70 § i det syfte, jag framhållit.

Grefve Sparre: För att redogöra för Utskottets motivering till denna punkt af Utlåtandet, ber jag att få påminna om innehållet af tvenne paragrafer i 5:te kapitlet af konkurslagen, genom hvilka man sökt förebygga sådana missförhållanden, som den föregående ärade talaren påpekat.

Den 70 § i nämnda kapitel föreskrifver: — — — ordföranden redogöra dervid för fordringsanspråket samt den rätt till betalning, som yrkas: framställa ock särskildt till parterne om de godkänna så väl yrkandet om betalningsrätt, som påstående om förmånsrätt, der sådant blifvit väckt; — — — och vidare stadgar den 72 §: "Rättens ombudsman vare pligtig att, der handlingarnes granskning ej blifvit å inställedagen avslutad, skyndsamt upprätta en förteckning, utvisande beloppet af hvarje

anmäld fordran, så ock, der förmånsrätt blifvit yrkad, den åberopade grunden derfor samt den plats i förmånsrättsordningen, som, enligt det framställda yrkandet, skulle fordringen tillkomma. Den förteckning vare hos ombudsmannen tillgänglig minst fyra dagar före utgången af den för anmärkningars aflemnande bestämda tid." Här af framgår, att det således först och främst är domarens ovillkorliga skyldighet att, om granskningen af bevakningshandlingarne sker å inställelsedagen, för parterne redogöra för beskaffenheten af hvarje anmäld fordran och yrkad förmånsrätt. Och jag må väl fråga, om man skäligen kan begära mera? Men hafva bevakningsinlagorna deremot icke blifvit granskade å inställelsedagen, så hafva parterna ju att tillgå den af ombudsmannen upprättade förteckningen, hvarom stadgas i 70 §. Och lemna denna förteckning, som skall tydligt utvisa alla yrkanden så väl om betalning som förmånsrätt, utan anmärkning, så bör ju icke någon tvist derom få uppstå sedermera. Om man utgår från den grundsatsen att konkurs är att betrakta såsom en frivillig likvidation emellan särskilde fordringsegare, så är ju klart, att inga andra dervid uppkommande frågor, än de som äro tvistiga, böra eller kunna hänskjutas till domstols afgörande. Då parterne icke bestrida riktigheten af ett yrkande om förmånsrätt, så kan väl en fråga derom icke derefter dragas under domstols pröfning, enär den icke utgör föremål för tvist; och då parterne hafva tillfälle att granska den af ombudsmannen upprättade förteckningen, men lemna densamma utan anmärkning, så kan domstolen ju icke göra vidare åt saken. Ty det kan väl icke bestridas att hvad som icke tvistas om, det är ju redan afgjort. Olyckan är den, att man ännu hänger fast vid de gamla åsigtorna att domaren skulle döma om det, hvarom icke någon tvist uppstått. Man växer icke så hastigt in i det nya systemet, utan tror fortfarande att allting skall i konkurs gå enligt önskan, om blott man inlemnar sin bevakningsinlaga. Men man måste äfven sjelf bevaka sin rätt, och den som icke gör det, han får skylla sig sjelf, om han blir lidande. För öfrigt tror jag det vara föga skäl att vidare orda i denna sak, då Första Kammaren redan bifallit betänkandet: och jag får, på grund af hvad jag anfört, yrka, att jemväl denna Kammare måtte fatta enahanda beslut.

Herr Hierta: Den motivering, som Lag-Utskottet uppställt för sitt ifrågakarande beslut har icke för mig varit tillfredsställande, och jag har därför ansett mig nu böra bemöta densamma; men emedan jag icke tilltrott mig ega nödig sakkunskap i ämnet, har jag rådfrågat några praktiska jurister samt med ledning af de upplysningar desse lemnat, skriftligen sammanfattat de anmärkningar, hvartill Betänkandet gifvit anledning, och jag ber därför att för Kammaren få uppläsa denna skrift:

"De motioner, som vid innevarande riksdag blifvit väckta, om ändring i konkurslagen, hafva samt och synnerligen blifvit afstyrkta af Lag-Utskottet.

Jag gillar väl för min del Utskottets åtgärd att afstyrka det väckta förslaget om borttagande af den nya institution, som ligger i förordnandet af en rättens ombudsman i hvarje konkurs; ty denna institution är nödvändig under de här varande förhållandena; men deremot kan jag icke gilla

gilla Utskottets åsigt om obehöfligheten af en bestämdare instruktion för denne rättens ombudsman än den konkurslagen innehåller.

De motiver, som blifvit åberopade till stöd för afstyrkandet af mitt förslag i denna del, antyda att Utskottet icke gjort sig reda för skillnaden i vissa fall emellan en tjänsteman och en syssloman eller ett ombud.

Den i motionen framställda fråga, huru en rättens ombudsman skall betraktas i detta hänseende, besvarar Utskottet med det lakoniska yttrande, att rättens ombudsman måste anses vara hvad han verkligen är, eller rättens ombudsman, och uttalar det omdöme, att hans ansvarighet i och för sina åtgöranden bör bedömas efter de i allmänna lagen för ombudsmän gifna föreskrifter; men Utskottet har här lemnat åsido tvänne omständigheter: den ena, att en rättens ombudsman skall aflägga domareed, och att han på sätt och vis dömer i första instansen, enär vid tvist om utdelningsförslags upprättande hans åsigt skall gälla framför sysslomännens; och att ett utdelningsförslag, som ej klandras, vinner laga kraft; den andra, att en tjänsteman kan och bör, enligt Strafflagen, fällas till ansvar och ersättning, derest han gör orätt af *okunnighet* och *oförstånd*, men att en syssloman ej är i samma predikament, enär han endast i det fall att han af försummelse eller svek är vållande till skada för hufvudmannen, skall, enligt 4 § af 18 Kap. Handels-balken, plikta och ersätta skadan.

Det synes hafva varit önskligt, om Utskottet vid nedskrifvandet af sitt Utlåtande i denna fråga hade tagit dessa omständigheter i betraktande, likasom den, att, då rättens ombudsman svurit domareed, han torde böra anses såsom tjänsteman, synnerligen som han, på sätt nämnt är, i vissa fall dömer i första instansen.

Vill man kasta en blick på den verksamhet, som de hittills utsedde rättens ombudsmän ådagalagt; så skall man väl finna många, som hafva uppfyllt sina skyldigheter på ett berömvärdt sätt; men deremot många andra, som satt hela den nya institutionen i misskredit.

De ständiga klagomål, som kanske mest i och omkring trakten af hufvudstaden förspörjas öfver rättens ombudsmäns och sysslomäns olagliga förfarande, äro allmänt kända.

Det pågår för närvarande hos Svea Hofrätt en rättegång emellan en borgenär och sysslomannen i en konkurs, hvilken börjat 1864 och ännu icke är med slut afhulpen. Borgenären har yrkat kriminelt ansvar på sysslomannen och rättens ombudsman för det de i de upprättade utdelningsförslagen på hvarjehanda sätt olagligen honom fördelade och gynnat sysslomannen, såsom fordringsegare, på de öfrige borgenärernas bekostnad; för det de underlåtit att i utdelningsförslaget upptaga borgenären för hans fordran, fastän denna blifvit i konkursen fastställd; för det de icke reserverat medel för en fordran, som var in-tecknad, och uti utdelningsförslaget endast antecknat, att samma fordran skulle utgå ur den in-tecknade egendomen; hvaraf följt att, då egendomen försåldes för ett så ringa pris, att köpeskillingen ej lemnade någon tillgång till betalning, in-teckningshafvaren åtminstone hittills gått miste om utdelning för sin fordran.

Om nu sysslomannen och rättens ombudsman prövas saker till dessa angifvelser; efter hvilket lagrum skulle de då straffas? Skulle ansvar efter Strafflagen eller efter 3 och 4 §§ af 18 Kap. Handels-balken tillämpas?

Vid en återremiss af frågan, den jag påyrkar, torde Utskottet benäget besvara denna fråga.

Om rättens ombudsman, såsom flera gånger inträffat, under hela konkurstiden underlåter att tillse, det sysslomannen insätta konkursmassans medel i allmänt penningeverk och medlen slutligen befinnas förskingrade; skall Rättens ombudsman ersätta dessa medel eller ej? Äfven härpå torde Utskottet böra gifva ett svar.

Jag har vidare föreslagit ändring uti 70 § Konkurslagen, som handlar om sättet, på hvilket anmärkningar mot oriktiga fordringsanspråk skola framställas; och äfven detta förslag har Utskottet afstyrkt.

De motiver, som blifvit åberopade för Utskottets åsigt, förråda dock en bristande kännedom om hvad som dagligen i konkurser inträffar, eller att oriktiga fordringar, till följd af underlåten anmärkning mot deras riktighet, anses hafva vunnit laga kraft; och att många borgenärer, som lagligen ej ega förmånsrätt för sina fordringar, men det oaktadt påyrkat sådan rätt, erhålla förmånsrätt på de öfriga borgenärernas bekostnad.

Att lägga förekommandet af sådana, om jag så må säga, *lagliga oredligheter* i händerna på borgenärer, som icke förstå att bedöma fordringars beskaffenhet eller derför yrkad förmånsrätts befogenhet, eller att öfverlåta sådant till sysslomän, som väl hafva rätt, men icke någon skyldighet att framställa anmärkningar mot bevakade oriktiga fordringsanspråk, är här i landet alldeles olämpligt, åtminstone förr, än ett advokatstånd blifvit infördt. Sysslomännen äro ofta sjelfva de största fordringsägarene, och man kan sannerligen icke begära eller fordra, att de skola göra anmärkningar mot sina egna fordringar. Utskottet har i sitt Betänkande intagit min motion till nästan hela dess innehåll, men uteslutit det exempel, som jag deruti intagit, på ett uti en konkurs framställt fordringsanspråk å icke mindre än 140,000 R:dr, hvaraf blott en tredjedel var riktigt, men hvilket, enär anmärkning deremot ej gjordes, blef till hela sitt belopp, såsom laga kraftvunnet, i konkursen ansedt. Endast detta exempel, inträffadt i hufvudstaden, bevisar i frågan mera än Utskottets motiver. Under de här i riket varande förhållanden torde uti förevarande fråga ett stadgande i den syftning, som jag föreslagit, till alla delar tillfredsställa folkets billiga fordringar. Rättens ombudsman, som svurit domareed, blefve, om mitt förslag antages, första instansen; och den princip, på hvilken den nya konkurslagen är byggd, eller att konkurs skall vara en liquidation borgenärerna emellan, blefve derigenom icke upphäfd. Dessutom är man allmänt af olika tankar i frågan, huruvida ett i konkurs bevakadt och utan anmärkning lemnadt fordringsanspråk vinner laga kraft, icke blott i konkursen, utan äfven emot gäldenären för framtiden. Konkurslagens stadgande härom är särdeles mörkt.

Jag har slutligen föreslagit en förändring i 117 § 2 mom., så att först och främst en förmånsrätt egande borgenärs billiga fordringar på åtnjutade af ränta måtte blifva tillfredsställda, och för det andra, att de,

som skola tillämpa stadgandet, må kunna begripa detsamma, hvilket nu icke är förhållandet. Detta stadgande utgör domares förtviflan.

Men ändock har Utskottet afstyrkt bifall till en förändring.

För att vederlägga de motiver, som Utskottet åberopat, och till hvilka jag hänvisar, får jag anmärka, att Konkurslagens 114 § bestämmer, att, så snart medel influtit till det belopp, att utdelning kan ske med 5 procent till de oprioriterade borgenärerna, en sådan utdelning skall ske; att denna utdelning således icke, såsom Utskottet angifvit, får fördröjas af den omständighet, att konkursmassans fasta egendom, deri inteckningar må finnas, är osäld; utan att vid sådant förhållande medel böra afsättas för det belopp, som anses ej komma att ur egendomen utgå; att, om den fasta egendomen ej blefve, i anseende till inträffade rättegångar, försäld på flera år, det vore orättvist och orimligt om inteckningsinnehafvaren ej skulle åtnjuta ränta längre, än till utdelningsdagen, och detta fastän den intecknade panten fortfarande lemnade afkastning; att samma förhållande, som jag antydt, rörande inteckning i fast egendom, ofta inträffar med förlagsinteckningar; och att en borgenär, hvars fordran är intecknad i gäldenärs fasta egendom, icke, såsom Utskottet tyckes hafva förmenat, kan försälja sjelfva skuldebrevet på auktion, med rätt att för bristen få hålla sig till konkursmassan.

Jag öfverlemnar för öfrigt till herrar jurister inom Kammaren att närmare än jag det kunnat nagelfara med Utskottets motiver, äfvensom med Utskottets åtgärd att afstyrka alla de föreslagna förändringarne i en lag, som vid sin tillämpning åstadkommit en allmän förbistring.

Herr Gustafson: Jag vill nu endast tillägga några få ord till hvad jag nyss yttrade. — Herr ordföranden i Lag-Utskottet har påpekat domarens skyldighet att fästa parternas uppmärksamhet å de framställda fordrings- och förmånsrätts-yrkandena. Men denna domarens skyldighet har för parterna ingen betydelse i annat fall, än då bevakningshandlingarne granskas å inställelsedagen, och i de flesta konkurser sker detta först sedermera. Jag vet, att i den domsaga, der jag haft min verkningsskrets, det icke varit i *en* konkurs bland femtio, som granskningen skett på inställelsedagen; utan nästan alltid har man begärt rådrum dermed. Likartadt är förhållandet äfven annorstädes. Domaren kommer således i allmänhet icke i tillfälle att för parterna påpeka obefogade yrkanden. Samme ärade talare sade äfven, att, om parterna *godkänna* ett yrkande om förmånsrätt, så borde icke fråga derom sedermera kunna uppstå. Han utgick härvid från den åsigten, att granskningen merendels skedde å inställelsedagen och att borgenärerna då voro tillstädes. Men då borgenärerna, just emedan det så sällan är fallet, att granskningen då företages, dervid icke pläga komma personligen tillstädes, utan endast genom ombud låta ingifva sina bevakningsinlagor, derest dessa icke blifvit redan förut insända till domaren, så komma de icke då i tillfälle att få kännedom om, långt mindre att *godkänna* de framställda anspråken. Äfven yttrade samme talare, att den af ombudsmannen uppgjorda förteckningen skulle vara så upprättad, att den antyde sådana fall af förmånsrätts-yrkanden, som icke vore grundade på lag. Ja, detta är visserligen sannt; men då borgenärerna ganska ofta kunna hafva flera mil till rättens om-

budsman, hos hvilken denna förteckning skall vara tillgänglig, så kan jag för min del icke anse att denna medför verklig nytta. Jag tror därför, att en ändring i denna del af konkurslagen är af högsta behovet påkallad. Vi hafva icke heller i hela vår öfriga civillag ett motstycke till detta stadgande, ty i allmänhet gäller ju den regeln, att ett olagligt yrkande icke kan medföra laga rätt, endast därför, att det lemnas obestriddt. Om t. ex. en person, som blifvit stämd för skuldfordran på grund af förfallen revers, uteblir från rätten, så dömes han visserligen i allmänhet treds-kovis att utgifva beloppet, men domstolen förelägger den, som dom vunnit, att derå söka utmätning eller derom tillsäga vederparten i så god tid, att denne kan inom viss tid stämma om återvinning i fall af befogenhet. Sådant förhållande är icke här. Tvärtom stadgas i konkurslagen, att jäf emot bevakad fordran ej må ske i annan ordning än i densamma är föreskrifvet; och detta kan, enligt mitt förmenande, icke vara öfverensstämmande med en sund lagstiftning. Jag anser därför fortfarande, att rättens ombudsman borde åligga att till domstolens profning anmäla obefogade anspråk, och jag fullföljer alltså mitt yrkande om återremiss, såsom en väl behöflig opinionsyttring.

Vidare anfördes ej. Punkten bifölls.

Punkterna 3 och 4.

Biföllos.

§ 4.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:r 14, i anledning af väckta motioner åsyftande ändringar i gällande stadganden rörande exsekutionsväsendet.

Herr Östman: Genom erfarenheten om verkningarne af våra exsekutionslagar, har jag funnit att dessa icke gifva något skydd mot den yttersta fattigdom och elände, att kommuner blifva alldeles oskyldigt belastade med fattige, derigenom att en fordringsegare genom utmätning kan beröfva gäldenären allt hvad han eger, hvarigenom denne blir ohjelpigt förlorad, ty sedan honom fräntagits allt, hans stuga, hans enda ko, hans verktyger eller redskaper, hvarmed han skall förtjena uppehälle för sig och de sina, faller han naturligtvis fattigvården till last, och den kommun han tillhör blir då hårdt straffad för den kredit han ofta på annan ort erhållit. Vid sådant förhållande, och för att i någon mån förekomma detta onda, har jag trott, att genom en förändring i exsekutionslagen, på så sätt att gäldenären genom utmätning icke kan fräntagas allt hvad han behöfver ega kvar, för att kunna försörja sig och sin familj, skulle åstadkommas, att fattigdomen blefve mindre utbredd, och kommunerna mindre betungade. Om jag å ena sidan medgifver, att hvarje fordringsegare bör få sin rätt, måste jag å andra sidan hemställa, hvilken är mera skyldig att förlora, den som sjelvfälligt lemnat kredit, eller den som skall vidkännas fattigbidragen, hvadan jag ansett, att nå-

got härutinnan från lagstiftarnes sida bort åtgöras, men på det att kreditgifvarne icke måtte få anledning att klaga, det han genom här ifrågasatta förändring går miste om sin rätt, har jag föreslagit, att lagförändringen skulle tillämpas först efter flera års förlopp sedan den blifvit kungjord, så att kreditgifvaren på förhand visste, att han hos gäldenären icke kunde uttaga sista skärften. Men då Lag-Utskottet ingenting velat göra åt saken, utan endast afspisat så väl min som andras i detta ämne väckta motioner med antydning, att den af Kongl. Maj:t tillförordnade komité torde taga äfven denna sak i öfvervägande, finner jag nog, att något yrkande på återremiss icke skulle till något tjena, och nöjer mig med att yrka, det Utlåtandet måtte med ogillande läggas till handlingarne.

Herr Appellofft: För min del kan jag icke godkänna Lag-Utskottets ifrågavarande Utlåtande. Jag kan nemligen icke inse något berättigadt skäl, hvarföre, om en lagförändring befinner sig nödig så väl för enskildt som för allmänt väl, den skall uppskjutas, allenast till följe af det förhållande, att den mera omfattande lag-grupp, dit denna enstaka lag hör, blifvit ifrågasatt att i sin helhet ombildas och för sådant ändamål blifvit för närmare utredning hänskjuten till en komité.

Det klagas allmänt öfver en ökad fattigvårdstunga och man motser öfver allt i landet med spänd förväntan, att den ifrågasatta nya fattigvårdsförordningen skall utkomma, i hopp att derigenom vinna någon lindring i bördan. Men tror man då, att en förändrad fattigvårds-lagstiftning ensamt skulle kunna afhjelpa det onda, så länge orsakerna till det samma kvarstå? Vi alla, som äro bosatta på landet ibland allmogen, vi, som sökt sätta oss in i de mindre bemedlades förhållanden, vi hafva tyvärr ofta haft tillfälle att se, huru deras lilla egendom, deras enda ko, grödan å deras små åkerlappar försålts, för att betäcka fordringar, som, mången gång från början ganska obetydliga, genom de exekutiva åtgärderna mångdubblats. Det är gifvet, att hos personer i deras belägenhet, hvilka icke förmå uppfatta de rätta orsakerna till dessa sorgliga följder men derigenom se sig beröfvade sina enda ringa tillgångar, häraf skall alstras icke blott misstroende och ovilja mot deras bättre lottade likar utan äfven liknöjdhet för deras egen och deras ofta nog talrika familjers utkomst. Och det vanliga slutet blir, att de ifrån idoga medborgare förvandlas till proletärer, som för sitt uppehälle måste anlita fattigvård, hvilken genom deras alltjemnt stigande antal hotar att alldeles växa oss öfver hufvudet. Då det är dessa förhållanden, som ifrågavarande motion afser att i någon mån afhjelpa, och då vi känna den långsamhet och den tidsutdrägt, hvarmed det i allmänhet är förenadt för ärenden, som hänskjutas till komitéers behandling, att genomgå alla stadier, innan de hinna mogna till lagar, hemställer jag, om icke dessa motioner varit värda ett annat öde, än Utskottet åt dem föreslagit. Då jag först läste Betänkandet, tänkte jag yrka återremiss deraf, men sedan numera, efter hvad jag hört, Första Kammaren bifallit Betänkandet, skulle en sådan åtgärd vara föga tjenlig, hvadan jag yrkar, att det ifrågavarande Utlåtandet måtte med ogillande läggas till handlingarne. Härmed afser jag dock icke att uttala något egentligt klander emot Utskottets förfarande, enär, efter hvad

Utskottet upplyst, motioner, som vid föregående riksdagar blifvit väckta i detta ämne, behandlats på samma sätt, och denna behandling då tillvunnit sig Riksdagens bifall, utan jag vill härmed allenast hafva antyddt, att, om dessa eller dylika motioner framdeles skulle återkomma, Utskottet då bör egna dem större uppmärksamhet, än nu varit händelsen.

Grefve Sparre: Jag erkänner villigt och till alla delar riktigheten af hvad de ärade talarne anført och får upplysa, att det inom exekutionskomitéen äfven beslutits att till Kongl. Maj:t afgifva ett underdånigt förslag till stadgande derom, att nödvändiga persedlar till visst belopp må från utmätning för gäld undantagas. Men Utskottet har, då en ny utsökningslag är under utarbetande och detta ämne kommer att deruti vidröras, icke ansett lämpligt att nu förslå något särskildt stadgande i detta hänseende.

Jag har för min del icke ett enda ord att anmärka emot billigheten af det undantag, som påyrkats, men jag hemställer endast, huruvida det kunnat vara skäl, att Utskottet gått Kongl. Maj:t i förväg och med tillstyrkande af motionerna framlagt förslag till en förändrad lag uti ifrågasvarande afseende.

Efter dessa anföranden bifölls punkten.

§ 5.

Till behandling företogs Konstitutions-Utskottets Memorial N:o 3, med bestämmande af hvilket Utskott åtskilliga till Stats-Utskottet hänvisade, men derifrån återlemnade motioner böra behandlas.

Herr Sven Nilsson i Österlöf: Då Konstitutions-Utskottet har beslutat med Riksdagens rätt, kan det naturligtvis icke komma i fråga att nu framställa något yrkande, men då jag låtit anteckna mig som reservant emot beslutet, vill jag yttra några ord, för att upplysa, hvarföre jag reserverat mig och hvarföre jag anser, att Utskottet begått ett misstag. Jag förbigår dervid en granskning af den historik, Utskottet ansett lämpligt att uppdraga öfver de Ständiga Utskottens tillkomst och verksamhet, ehuru denna historik, jemförd med fordna och nu gällande grundlagar, är rätt mycket bristfällig. Deremot vill jag fästa mig vid Utskottets yttrande, att de Ständiga Utskotten äro mindre egnade att utreda frågorna än Tillfälliga Utskott, att frågorna erhålla en bättre och fullständigare behandling hos de sednare än hos de förra. Jag tror, att erfarenheten tillräckligt vittnar emot en sådan åsigt. När man betänker de olika sätt, hvarpå Ständiga och Tillfälliga Utskott tillsättas, skall man för öfrigt lätteligen finna, att ett Tillfälligt Utskott aldrig kan egna ett ämne en så grundlig behandling som ett Ständigt, hvilket består af ledamöter från begge Kamrarne. Ej nog med att de inom båda Kamrarne herrskande olika opinioner blifva bättre kända inom ett sådant Utskott, utan den särskilda sakkunskapen hos hvardera Kammaren är äfven der representerad. I Tillfälliga Utskott åter, som tillsättas hvardera af sin Kammare, kan samma sakkunskap icke erhållas. I många frågor har det

afgjordt visat sig, att Tillfälliga Utskott, tillsatta af denna Kammare, skulle behöft ledamöter äfven från Första Kammaren, af hvilka man kan vänta större sakkunskap och högre vyer, — och tvärtom att dylika Utskott af Första Kammaren stundom varit i behof af den kännedom om smärre förhållanden, om saker som röra det egentliga folket, den stora massan, hvilken företrädesvis torde finnas här. Jag tror derföre icke, att dessa Tillfälliga Utskotts sammansättning ger större garanti för en grundlig behandling af frågorna än de Ständiga Utskottens. Ser man vidare på behandlingen i Kamrarne af de ärenden, som varit hänskjutna till Tillfälliga Utskott, så synes man ega ännu mindre skäl att önska sina motioner till dem remitterade. Ett Tillfälligt Utskott, som arbetat i en Kammare, har fattat sina beslut och möjligen fått dem af Kammaren godkända. Medkammaren underrättas derom genom protokollsutdrag, som lägges på bordet, der Kammaren får taga kännedom deraf, men ytterst sällan egnar den andra Kammaren åt dylika ärenden den uppmärksamhet, de förtjena. Många exempel finnas härpå, men jag skall inskränka mig till att åberopa ett enda. Sistlidet år väcktes i denna Kammar en motion, som efter beredning i Tillfälligt Utskott bifölls i Kammarne. Protokollsutdrag härom afläts till Första Kammaren, men, vid sakens föredragning der, motsatte sig en talare förslaget, och, efter hvad protokollet utvisar, instämde många med honom. Oaktadt hans föredrag var sådant, att han uppenbarligen icke läst hvarken motionen, Betänkandet eller ens protokollsutdraget, afslog likväl Kammaren motionen på de skäl han anfört. Jag vill hemställa, om dylikt vittnar om, att de Tillfälliga Utskotten verkligen förtjena det vitsord, Konstitutions-Utskottet nu gifvit dem.

Hvad beträffar det ifrågavarande beslutets grundlagsenlighet, så får jag erinra, att, om man alltid strängt skulle hålla sig vid grundlagens ordalydelse, så skulle man kunna komma derhän, att ingen motion kunde hänskjutas till Ständiga Utskott. Min motion är dock af den beskaffenhet, att många dylika förut blifvit hänvisade till Ständiga Utskott och ej till Tillfälliga. Utskottet säger visserligen, "att densamma afser fastställande af vissa grunder, på hvilka Riksdagen för sin del ansåge att ett ändamålsenligt ordnande af rikets försvarsväsende borde byggas, *jemte uttryckande af den önskan, att Kongl. Maj:t ville för Riksdagen framlägga ett på dessa grunder utarbetadt förslag.*" Men någon så beskaffad anhållan hade jag i min motion icke föreslagit. Jag hade endast hemställt, att Riksdagen måtte för sin del bestämma vissa grunder för försvarsväsendets ordnande, samt föreslagit, att anslag skulle beviljas för tillämpning af dessa grunder, men ingalunda begärt någon hemställan till Kongl. Maj:t. Utskottet har sålunda citerat motionen oriktigt. Jag anser likväl icke nödigt att läsa upp densamma, så vida icke sådant af någon Kammarens ledamot påkallas. Jag nämnde nyss, att, om man stricte följde grundlagen, så skulle nästan inga motioner kunna remitteras till vissa af de Ständiga Utskotten. Enligt grundlagen är det nemligen af dessa Utskott endast Konstitutions-, Bevillnings-, Banko- och Lag-Utskotten, som ega att emottaga remisser från Kamrarne; Banko-Utskottet dock endast i mål, som angå Riksbankens förvaltning. Frågor rörande hela vårt privatbanksväsende, som nu behandlas af Banko-

Utskottet skulle t. ex. rätteligen icke dit remitteras, utan behandlas af Tillfälliga Utskott. Följaktligen hafva ungefär en femtedel af de motioner, som nu från Kamrarne öfverlemnats till Banko-Utskottet, rätteligen icke bort gå dit. Stats-Utskottet åter borde, huru man än vill vända den paragraf, som handlar derom, icke hafva en enda motion. Detta Utskott har nemligen att uppgöra förslag till statsreglering och för sådant ändamål endast mottaga och behandla Kongl. Maj:ts Proposition, men icke några förslag från Kamrarne. Jag hemställer, hvar det skulle leda, om en sådan tillämpning af grundlagens föreskrifter skulle vara riktig. För min del tror jag, att, om många motioner af större vikt skulle hänvisas till Tillfälliga Utskott, vi icke hafva vunnit särdeles genom vårt förändrade arbetssätt, emedan nästan i hvarje fall afslag till följd af bristande utredning skulle komma att drabba dem.

Af dessa skäl anser jag Utskottet icke hafva bort komma till ett slikt resultat och håller före, att enligt gammal praxis ett sådant förslag som mitt ifrågavarande hade bort hänvisas till Stats-Utskottet. Jag tror ock, att en sådan praxis hädanefter jemväl skall ega rum, och önskar det äfven, fastän den kanske, strängt taget, icke står i öfverensstämmelse med grundlagens ordalydelse.

Friherre Koskull: Konstitutions-Utskottet har sökt att ställa sig grundlagens bud till efterrättelse och det, såsom jag tror, ej utan lycka. Den siste talaren har icke kunnat bestrida riktigheten af det slut, hvartill Utskottet kommit, och han vet, att han är den ende ledamot af Utskottet, som hyst en afvikande mening. Hvad hans åsigt om Tillfälliga Utskott beträffar, så må det tillåtas mig att hysa en motsatt öfvertygelse. Det synes vara temligen tydligt och har äfven af erfarenheten under föregående riksdagsperiod blifvit bekräftadt, att, då motioner i samma syftning samt samtidigt väckts i båda Kamrarne, och till deras behandling Tillfälliga Utskott tillsattes i hvardera Kammaren, dessa Utskott rådgjort sins emellan, innan de afgifvit sina Utlåtanden till Kamrarne. Konstitutions-Utskottet har icke kunnat undgå att vid detta förhållande fästa stor uppmärksamhet och kommit till det resultat, att, om dessa Tillfälliga Utskott besättas med sakkunniga personer, deras opus blifva fullt tillfredsställande och äfven lyckas att tillvinna sig Kamrarnes uppmärksamhet i hög grad. Så har t. ex. varit fallet i läroverksfrågan och i fattigvårdsfrågan, för att icke nämna åtskilliga andra exempel.

Jag har endast, i anledning af hvad den siste talaren anfört, velat anmärka detta. Hvad förevarande Betänkande angår, är intet vidare att göra än lägga det till handlingarne.

Herr Sven Nilsson i Österslöf: Jag har endast velat i afseende på den sista uppgiften anmärka, att den bäst visar, att grundlagens föreskrifter i afseende på de Tillfälliga Utskotten icke äro lämpliga. De gemensamma Tillfälliga Utskott, den förre talaren omnämde, hafva nemligen icke varit fullt grundlagsenliga såsom sådana, utan i sjelfva verket utgjort Särskilda Utskott, som haft namn af Tillfälliga.

Öfverläggningen var slutad. Memorialet lades till handlingarne. I sammanhang härmed förekom nu frågan om hänvisning af de i samma Memorial anförda motioner.

Ordet begärdes då af:

Herr Sven Nilsson i Österslöf: Så länge min motion icke fått remiss, anser jag intet hinder möta för att återtaga densamma. Jag anhaller derfore om Kammarens tillstånd att få återtaga motionen.

Herr Mankell: Det är verkligen med en viss känsla af obehag, som jag tar till ordet för att yttra mig angående mina föreliggande motioner, som orsakat så mycket oreda och trassel, samt så många fram- och tillbakaskickningar mellan Kamrarne och Stats-Utskottet, förmodligen i akt och mening att de på ett eller annat sätt skulle dödas i sin linda. Det innebär sannerligen icke någon uppmuntran för en nykommen riksdagsman, som söker att efter bästa förmåga gagna sitt fädernesland och fylla sin plats såsom representant, i synnerhet med afseende på det fack eller den branche, han tillhör, att se sina bemödanden på det sättet motarbetade. Enligt min åsigt utgör det i afseende på denna fråga iakttagna förfarandet ett högst nedslående prejudikat derpå, huru det är möjligt att genom en för långt drifven formalism och genom ett skickligt begagnande af grundlagens olika tydningssätt, men i tydlig strid mot samma grundlags innersta mening, kunna förminska verkan eller rent af undertrycka motioner, som befinnas misshagliga, vare sig i följd af sitt innehåll, eller med afseende på personen, som väckt dem.

Jag ber emellertid att få fästa uppmärksamheten derpå, att hvad jag nu anfört icke har afseende på något, som förefallit i denna Kammare. Tvärtom. Denna Kammare har, jag erkänner det med tacksamhet, gjort allt hvad den kunnat, på det motionerna skulle erhålla vederbörlig behandling. Den har för sin del derför beslutit tillsättande af ett Särskildt Utskott och två gånger hänvisat motionerna till Stats-Utskottet, för att gifva kraft åt detta beslut.

Nu står saken emellertid på den punkten, att Kammaren måste besluta antingen att tillsätta ett nytt Tillfälligt Utskott N:o 5 för dessa motioners behandling, eller ock att hänvisa dem till något af de förutvarande Tillfälliga Utskotten. Jag vill icke i egen sak uttala något om-döme, som möjligen kunde inverka på Kammarens beslut, utan hänskjuter till dess eget skön att i denna punkt fatta det beslut, som är det lämpligaste.

Det är möjligt, att Kammaren nu anser Riksdagen vara så långt framskriden, att den icke vill tillsätta ett Tillfälligt Utskott N:o 5, och möjligen vill Kammaren af andra orsaker icke göra det. Jag har med anledning häraf begärt ordet för att tillkännagifva, det jag, om Kammaren icke anser sig böra tillsätta detta Tillfälliga Utskott N:o 5, ämnar anhalla om dess tillstånd att för denna gång få återtaga begge motionerna, för att vid nästa riksdag åter väcka dem.

Herr Talmannen upptog nu först Herr Sven Nilssons anhållan att få återtaga sin motion N:o 213 och blef på framställd proposition samma anhållan bifallen.

Herr Liss Olof Larssons motion, N:o 120, hänvisades till Kammarens Andra Tillfälliga Utskott; och blefvo slutligen Herr Mankells begge motioner N:is 24 och 102, om hvilkas återtagande endast en vilkorlig anhållan framstälts af motionären, till Tillfälligt Utskott hänvisade. Då fråga dernäst framställdes om *det* Tillfälliga Utskott, som borde emottaga sistnämnde motioner till behandling, yttrade

Herr Mankell: Jag anhåller att, om sådant med afseende på formerna är möjligt, nu få återtaga mina motioner. Jag trodde, att jag tydligt nog uttryckte min önskan att, i händelse Kammaren icke ville besluta sig att tillsätta ett femte Tillfälligt Utskott för deras behandling, få återtaga dem. Då detta likväl ej synes hafva varit fallet, ber jag att nu få erinra derom.

Härvid ville Herr Talmannen hafva erinrat, att Kammaren visserligen fattat beslut om remiss af Herr Mankells motioner till Tillfälligt Utskott, men deremot icke beslutat, huruvida detta Tillfälliga Utskott borde blifva något af de fyra förut varande, eller möjligen ett femte, för dessa motioners behandling särskildt af Kammaren tillsatt Utskott. På tillsättande af ett sådant femte Utskott hade Herr Talmannen emellertid icke kunnat göra proposition, förr än sig först visat, huruvida remiss beviljades, emedan om Kammaren, med begagnande af sin grundlagsenliga rätt, hade vägrat en sådan remiss, beslutet om ett femte Tillfälligt Utskotts tillsättande, varit fullkomligt ändamålslost, enär några motioner då icke funnits att till detta Utskott öfverlemnna. Ordningen för propositionerna kunde alltså icke blifva någon annan än den af Herr Talmannen nu begagnade, och för Kammaren återstode ännu att besluta om *det* Tillfälliga Utskott, till hvilket Herr Mankells ifrågavarande tvenne motioner borde hänvisas.

Ordet lemnades härefter åt:

Friherre Alströmer: I följd af Kammarens nyss fattade beslut kan jag icke finna, att det nu kan vara fråga om annat än till hvilket Tillfälligt Utskott Herr Mankells motioner böra remitteras.

Herr Palander: Med afseende å beskaffenheten af ifrågavarande motioner och under förutsättning att motionären icke återtager dem, yrkar jag tillsättande af ett femte Tillfälligt Utskott för desammas behandling.

Herr Carl Ifvarsson: Som frågan nu står, tror jag att proposition icke kan framställas på annat än antingen remiss till ett af de redan tillsatta Tillfälliga Utskotten eller på tillsättande af ett nytt sådant Utskott; något återtagande af motionerna kan ej ega rum sedan beslut är fattadt att de skola af Tillfälligt Utskott behandlas.

Herr Sven Nilsson i Österslöv: Jag är icke säker på att min uppfattning är riktig, men då motionerna ännu icke blifvit remitterade till något Utskott, synes det mig som om hinder icke borde möta för bifall till motionärens begäran att få återtaga dem.

I anledning af Herr Sven Nilssons yttrande erinrade Herr Talmannen ännu en gång, att remiss af motionerna till Tillfälligt Utskott vore beslutad, men deremot icke beslut fattadt *hvilket* Tillfälliga Utskott, som borde handlägga meranämnda motioner.

Vidare anförde

Herr Ola Jönsson: Efter den förklaring Herr Talmannen lemnat och då nu icke är fråga om återtagande af motionerna, tror jag att man bör gå motionärens önskan till mötes och tillsätta ett femte Tillfälligt Utskott, synnerligast som motionerna äro alltför omfattande och viktiga för att kunna behandlas af de redan varande Tillfälliga Utskotten.

Herr Uhr: Jag vill endast anhålla, att Kammaren icke måtte hindra Talmannen från att framställa proposition på tillsättande af ett femte Tillfälligt Utskott, för behandling af Herr Mankells motioner.

Öfverläggningen var slutad. Jemlikt det derom gjorda yrkandet gaf Herr Talmannen proposition på tillsättande af ett femte Tillfälligt Utskott. Kammaren biföll detta förslag och bestämdes att ledamöternas antal i detta Utskott, likasom i Kammarens öfriga Tillfälliga Utskott, skulle vara nio.

Härefter yttrade

Herr Uhr: Jag vill endast hemställa, huruvida icke val af ledamöter uti det nu beslutade femte Tillfälliga Utskottet måtte kunna ske så fort som möjligt, då det arbete, som föreligger Utskottet, är ganska betydande och Riksdagen redan långt framskridit.

Herr Talmannen hemställde att val af nio ledamöter i det nu beslutade femte Tillfälliga Utskott skulle företagas i början af sammanträdet Onsdagen den 16 innevarande månad. Kammaren biföll detta förslag.

§ 6.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 15, i anledning af väckta förslag om ändring i gällande föreskrifter rörande förvaltningen af omnydiges egendom.

Rörande *punkten 1* anförde:

Herr Engländer: Redan vid 1865—1866 års riksdag läser motion i enahanda syfte med den ifrågavarande blifvit väckt uti det då varande

Bonde-Ståndet liksom ock vid sistförflutne riksdag af flere representanter inom denna Kammare. Uti Riksdagens underdåniga skrifvelse i detta ämne till Kongl. Maj:t af den 13 sistlidne Maj visar sig ock, att frågan af Riksdagen icke lemnats utan afsende. Det förefaller mig ganska besynnerligt, att detta ärende ännu icke blifvit så afgjort, att det under denna riksdag kunnat från Kongl. Maj:t inkomma till behandling af Kamrarne, alldenstund flere föga viktiga propositioner under denna riksdag hit inkommit. Jag anser detta ämne vara af så stor vikt och betydelse att snart få afgjort att det icke tål något uppskof, så framt icke de omyndiga barnens rätt helt och hållet skall gå förlorad.

Jag märker väl, att här i Kammaren icke lönar sig att nu föreslå någon åtgärd i denna sak, men jag kan icke underlåta att å de omyndigas vägnar uttala deras rättvisa harm, bittra klagan och stora bekymmer öfver förhållandena, sådana de nu i detta fall äro; och det skulle i sanning vara beklagligt, om icke snart nog en förändring i den närvarande lagstiftningen viddes, innan en mängd omyndiges medel blifvit förskingrade och förmyndarne dermed hunnit gifva sig åstad till bedragarnes fria land.

Det förundrar mig vid sådant förhållande alldeles icke, att Lag-Utskottets vitsord om Justitie-ombudsmannen blef af många representanter inom denna Kammare klandradt, och att de senare ville, att ordet "nit" ej skulle honom i ty fall tilldelas; thy hvartill tjenar väl denne väktare öfver lagarnes handhavande, om ej, såsom det ock i hans instruktion står föreskrifvet, han dels ser till lagarnes rätta efterlefnad och dels föreslår, der så erfordras, vederbörliga lagförändringar? Då de omyndiges skydd, den tysta förmånsrätten, upphäfdes, hvarföre sattes ej något annat lämpligt lagstadgande i dess ställe? Om så då hade skett, skulle ej nu så mångt olyckligt barn begråta saknaden utaf sitt genom förmyndares besträffning förstörda fäderne- och modernearf. Man afbildar rättvisans gudinna med en bindel för ögonen. Jag vet icke, om detta skall betyda att hon ser illa, eller är alldeles blind. Jag skulle vara böjd för att antaga det sednare och äfven att hon till på köpet är alldeles stendöf.

Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern Friherre De Geer: I anledning af den siste talarens yttrande ber jag få upplysa att någon definitiv åtgärd ännu icke blifvit af Kongl. Maj:t vidtagen i anledning af Riksdagens underdåniga skrifvelse den 13 Maj sistlidet år; deruti Riksdagen uttalat den åsigt att för hvarje domkrets eller annat lämpligt område borde tillsättas en af lämpligt antal skicklige och vederhäftige personer bestående nämnd, till hvilken förmyndare hade att aflemna myndlingarnes medel för att af nämnden handhavas och utlänas, på sätt skrifvelsen närmare innehåller. Orsaken, hvarföre någon åtgärd ännu icke blifvit vidtagen, måste jag taga på mitt ansvar, emedan jag ännu icke kunnat göra rätt klart för mig hvad som för tillfället lämpligast borde göras, då jag å ena sidan måste erkänna att vår nuvarande lagstiftning icke lyckats att, genom sina föreskrifter om vården af omyndiges medel, på ett fullt tillfredsställande sätt lösa frågan; men jag å andra hyser stora betänkligheter mot ett försök att lösa henne på det sätt Riksdagens förslag afser. Om öfverallt på landet funnes utbildadt kommunallif, tror jag, att 1861 års Förordning skulle bereda utvägar till

en ganska verksam kontroll öfver värden af omyndiges medel, men då allmänandan och kommunallifvet ännu icke allestädes äro tillräckligt utvecklade, fruktar jag att det kunde blifva farligt att åt en af kommunen vald nämnd, som svårigen kunde åläggas någon af lag bestämd ovilkorlig ansvarighet, anförtro omyndiges medel, hvilka kunde uppgå till ganska stora belopp. Riksdagen har antagit, att den ifrågakämda nämnden kunde, lika så väl som sparbankerna, emottaga och på ett tillfredsställande sätt förvalta de medel, den finge om hand, men härvid är likväl den skilnad att, då insättningarna i sparbanken ske frivilligt och äro beroende af det förtroende allmänheten hyser för sparbanken, skulle, enligt Riksdagens förslag, förmyndarna var tvungna att till nämnden aflenna myndlingarnes medel. Jag känner icke, om man i något land vågat ordna förvaltningen af omyndiges egendom på detta sätt; och Herr Englands motion synes mig snarare gå i motsatt syftning, så framt han tager ordet förmyndarekammare i dess vanliga bemärkelse. Institutionen af förmyndarekammare är visserligen använd i flera andra länder, men i dem, om hvilka jag kunnat skaffa mig kännedom, sitta i dessa förmyndarekammare embetsmän, hvilka under af lag bestämdt embetsmannansvar emottaga medlen till förvaltning.

Grefve Sparre: Sedan Herr Justitie-statsministern uppträd i denna fråga, torde hvarje yttrande från min sida anses öfverflödigt. Jag vill endast tillkännagifva att, ehuru jag, såsom ledamot af Lag-Utskottet, sedan mer än tjugo år tillbaka deltagit i behandlingen af frågor angående förmyndareväsendet och sättet att på lämpligaste sätt ordna detsamma, skulle stadna i största förlägenhet, om jag blefve nödsakad att afgifva ett förslag till en fullt tillfredsställande lösning af dessa frågor.

Riksdagen har vidtagit den utväg att öfverlemna frågan till Kongl. Maj:ts pröfning och jag anser att detta är den riktiga vägen, ty Kongl. Maj:t kan med de krafter, som stå till hans förfogande, lemna en bättre utredning af frågan än Lag-Utskottet förmår åstadkomma under den korta tid Utskottet är i verksamhet.

På sätt Herr Justitie-statsministern antyd, befinner sig frågan ännu på ett utvecklingsstadium. Kommunalförfattningarna äfvensom Kongl. Förordningen angående tillsyn å förmyndares förvaltning af omyndiges egendom den 24 September 1861 äro så nya att man ännu icke kunnat se deras frukter. Förr än sistnämnda förordning utkom fanns *ingen* tillsyn å förmyndarnes förvaltning, och om jag också icke kan påstå att behovet blifvit afhjelpat genom förordningen, så är dock genom densamma ett steg taget till något bättre, så att vi nu lugnt kunna afbida frågans lösning sedan densamma kommit i Kongl. Maj:ts hand.

Jag hoppas att under sådana förhållanden Kammaren skall godkänna Utskottets åsigt att Riksdagen icke bör afgifva en ny skrivelse till Kongl. Maj:t i detta ämne.

Herr Medin: Att något behöfver göras för att betrygga de omyndiges egendom är klart, ty det är känt, att omyndiges medel nu ofta förfaras och förspillras i följd af bristande tillsyn. Det var visst väl att den så kallade tysta förmånsrätten upphäfdes, men positiva åtgärder böra

vidtagas för att bereda de omyndige säkerhet. På grund af de upplysningar, som från ministerbänken nu blifvit oss meddelade, hoppas jag derföre att frågan nu är så å bane att någon utväg snart vidtages, så att de omyndige ej riskera att förlora sina små kapital utan säkerhet ställes för dessa medel. Jag vet väl att för närvarande icke något annat är att göra med Utskottets Betänkande än att bifalla detsamma, under förhoppning att åtgärder till skydd för de omyndiges egendom på ett eller annat sätt icke länge uteblifva.

Herr Ribbing: Jag ber att få fästa Kammarrens uppmärksamhet på de motiver, Lag-Utskottet anfört för afstyrkande af bifall till Herr Englanders motion. I denna motivering antydes icke med ett enda ord att Utskottet ansett det ämne, Herr Englanders motion berör, likgiltigt eller af ringa vikt. Detta har Utskottet så mycket mindre kunnat göra som det tvärtom lika med motionären betraktar samma ämne såsom högst betydande, och när jag gör denna försäkran, stöder jag mig icke blott på anspråket att mina ord skola tros, utan åberopar det faktum att Lag-Utskottet vid sistlidne riksdag tillstyrkte en skrifvelse i ämnet, hvilken också blef Riksdagens beslut. Det är således icke derför att Utskottet ringaktat sjelfva saken, hvilken Utskottet tvärtom ansett högst maktpåliggande, som Utskottet afstyrkt motionen. Men det är en vanlig praxis och, enligt min tanke, en mycket riktig, att man icke, när Riksdagen genom en skrifvelse öfverlemnadt ett ärende till Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, sedan riksdag efter riksdag påminner Kongl. Maj:t om att en sådan skrifvelse verkligen blifvit aflåten och sålunda liksom hör efter om några åtgärder med anledning deraf blifvit vidtagna. Ett sådant förfarande skulle jag anse både onödigt och ohöfviskt i alla de fall, då man ej visste att Kongl. Maj:t *icke* ämnade något göra i anledning af den första skrifvelsen, men fortfarande ansåge det ärende, hvarom denna hade handlat, taga någon åtgärd i anspråk. Nu har visserligen motionären anmärkt att, enligt hans tycke, Kongl. Maj:t till denna Riksdag aflåtit propositioner, som beröra ämnen, mindre viktiga än det ifrågavarande, och har på detta sitt tycke grundat en farhåga att sistlidne Riksdags skrifvelse möjligen blifvit förbisedd, så att Riksdagen nu borde framlägga en ny skrifvelse. Utan att vilja ingå i någon jemförelse mellan de ärenden, hvarom Kongl. Maj:t till denna Riksdag aflåtit propositioner, i anseende till deras vikt, vill jag endast erinra dels derom, att förhållandet kan vara sådant, att Kongl. Maj:t vid dessa såsom mindre viktiga ansedda ärenden kan hafva haft längre tid till deras förberedning, än för denna fråga, hvarom först sistlidne Riksdag aflåt skrifvelse, dels ock derom, att man lika litet, när fråga är om Regeringens ledamöter, som om någon annan människa, vanligen kan begära att de förra skola stå färdiga att i hvad ämne som helst, vore det ock de mest omfattande, efter blott några månaders förlopp framlägga ett alldeles nytt, färdigt lagförslag. En dylik begäran af Regeringen i denna fråga vore, efter min tanke, så mycket mindre riktig, som ju Riksdagen, när den i sin skrifvelse icke lemnat något förslag, med detsamma erkänt sin oförmåga att under de månader den var samlad framlägga ett dylikt förslag.

Kort sagdt, jag önskar att Kammaren måtte betrakta Lag-Utskottets afstyrkande Betänkande såsom ett uttryck af den åsigt, att Riksdagen icke bör aflåta ny skrifvelse i samma ämne, hvarom den föregående skrifvit, såvida man icke bestämdt vet, att Kongl. Maj:t icke fäst något afseende vid den förra skrifvelsen.

Under sådana förhållanden och med erkännande af frågans stora vikt, anhåller jag om bifall till Utskottets hemställan.

Herr Carl Ifvarsson: Ja, det är onekligt att det nuvarande förhållandet med värden om de omyndiges medel icke är tillfredsställande och alla äro ense om att en bättre lag i detta afseende bör åstadkommas, men lika allmän denna mening är, lika svårt tror jag det är att på ett fullt tillfredsställande sätt lösa frågan. Vid hvarje riksdag framkomma nya förslag, men icke något finnes fullt praktiskt. Den skrifvelse, som sistlidne Riksdag i ämnet aflät, motsatte jag mig, emedan jag ansåg att den föreslagna åtgärden skulle komma att ännu mer inveckla förmyndareväsendet, genom att icke blott bibehålla de gamla svårigheterna, utan öka dem med en ny instans, en nämnd, som skulle förvalta de omyndiges medel. Förslaget innefattade äfven föreskrifter om anlåtande af domstolarne i flera hänseenden än nu; och då antingen ingen ville vara ledamot af nämnden utan ersättning samt domstolen skulle hafva lösen för sina protokoller, komme icke så ringa kostnader att drabba barnaarfvat. Jag sade då, och jag säger det åter nu, att detta förslag var och är olämpligt, och jag är således tacksam för det Regeringen icke framkommit med proposition i sådan syftning. Jag skulle med glädje se ett förslag, som på ett praktiskt sätt löste frågan, men hvem som bäst är i stånd att åstadkomma en sådan lösning, vill jag lemna derhän. Motionärens förslag synes mig åtminstone icke göra det, och då jag lika litet som någon annan tilltror mig afgifva något lämpligt förslag i ämnet, så anser jag, att det för närvarande icke är något annat att göra, än att bifalla Utskottets hemställan.

Efter dessa yttranden bifölls punkten.

Punkten 2.

Bifölls.

§ 7.

Enligt ingifven och för Kammaren uppläst fullmakt, som vid granskning inför Hans Excellens Herr Justitie-statsministern befunnits vara i behörig form upprättad, hade Stockholms stad till riksdagsman i ledigheten efter aflidne Friherre Johan Liljencrantz under innevarande riksdagsperiod utsett Kommerserådet, Riddaren af Kongl. Nordstjerne-orden Herr Johan Sjöberg, som, med företeende af sin erhållna riksdagsmannapollet, nu tog inträde bland Kammarens ledamöter.

§ 8.

Fortsattes föredragningen af bordlagda ärenden och förekom nu i ordningen Lag-Utskottets Utlåtande N:o 16, i anledning af väckta motio-

ner om begränsning till viss tid af de förmånsrätter, som omförmälas 17 Kap. 10 och 11 §§ Handels-balken.

Härvid yttrade

Herr Walberg: Herr Talman! mine Herrar! Behovvet, att icke säga nödvändigheten, af ett lagstadgande, i den syftning motionärerna föreslagit, är allmänt känt och har äfven af Utskottet blifvit vitsordadt. Men då Utskottet kommit till det slut att undanskjuta frågan, på sätt som skett, ber jag att mot Utskottets motivering af sitt afstyrkande få anföra några anmärkningar. Det synes mig som skulle det vara en fördel för den omyndiga att efter viss tids förlopp förmånsrätten i förmyndarens egendom upphörde. Han befriades nemligen derigenom från den tunga, grannlagenheten ej sällan pålägger honom, att år från år, ofta ända till och med tio eller mera, uppskjuta med att fordra redovisning af förmyndaren, som under denna tid kan få andra förmynderskap och andra förmyndaremedel om hand, hvilka ega lika rätt som den första myndlingen egde. Fråga om ändring i denna del af lagstiftningen har ock under de sista tjugo åren oupphörligen förevarit, fastän den ännu icke fått och kanske ej på många år härefter får sin lösning. Jag kan vidare icke inse att det föreslagna stadgandet lägger hinder i vägen för ordnandet af förmynderskapsväsendet i allmänhet. Vid sådant förhållande vågar jag hemställa, att Kammaren må finna lämpligt återremittera frågan till Lag-Utskottet, och vill jag dermed jemväl fasta uppmärksamheten derpå, att konsekvensen synes fordra att äfven den 11 § i 17 Kap. Handels-balken varder under det ifrågasatta lagstadgandet inbegripen.

Herr Printzensköld: Då jag i allo delar den åsigt Herr Walberg i detta ämne nyss uttalat, så kan jag inskränka mig till att yrka att ärendet måtte åter hänvisas till Utskottet, och detta desto heldre som beslut derom redan af Första Kammaren blifvit fattadt.

Grefve Sparre: Föremålet för ifrågavarande motion är af den grannlaga och ömtåliga natur, att olika meningar inom Kammaren kunna finnas, och jag kan icke annat än erkänna att så väl motionären som den siste talaren hafva anfört ganska grundade skäl för det yrkande, som af dem blifvit gjordt. Att Utskottet nu icke bifallit motionen härrör af tvänne skäl. För att förklara det första måste jag gå något tillbaka i tiden. Herrarne påminna sig att före år 1861 hade myndling förmånsrätt uti förmyndarens egendom, till och med framför inteckningar i fastighet, beviljade efter det egaren förordnats till förmyndare. 1861 års förordning gjorde slut på detta oeffterättighetstillstånd och förklarade att omyndigs fordran skulle utgå först efter inteckningshafvares. Man kan således säga att den förmånsrätt omyndig nu har egentligen afser blott den lösa egendomen, ty den fasta är vanligtvis så in-tecknad, att vid förmyndarens obestånd eller konkurs föga af densamma blifver öfver för myndlingen. Den inskränkning, som genom detta stadgande skedde uti den omyndiges rätt till säkerhet för den fordran han hos förmyndaren egde, var så väsentlig, att

att man tvekade att gå ännu längre, och den komité, som framställde förslaget dertill, vågade af detta skäl icke taga ut steget så långt, som de tvänne motionärerne här föreslagit. Det ansågs vara tillräckligt att nedflytta denna förmånsrätt näst efter den som tillkom inteckningar. Ehuru jag således, i likhet med de tvänne föregående talarne, erkänner, att skäl ur kreditens synpunkt i allmänhet kan finnas att bestämma preskriptionstiden till ett år, så ber jag dock att å andra sidan få fasta uppmärksamhet på det ömtåliga uti en sådan föreskrift för personer, som uti sin förmyndare respektera ett slags fosterfader o. s. v., en flicka t. ex. som vid 25 års ålder blifvit myndig och uti sin förmyndare ser den som haft en vårdande hand om henne. Det är en hård nödvändighet för dessa att redan inom ett år kräfvat ut sin rätt af förmyndaren, emedan de annars efter denna tid helt och hållet skulle förlora den. Således, i detta fall, står på ena sidan den allmänna kreditens fordringar, på den andra sidan billigheten eller det afseende som man icke kan undgå att fästa på det mera ömtåliga förhållandet emellan myndlingen och förmyndaren, den kinkiga och delikata ställning, som myndlingen står uti till den som haft omsorg om förvaltningen af hans egendom. Den förste talaren sade, att det skulle vara en fördel för den omyndige att bestämma en viss preskriptionstid för hans talan mot förmyndaren, ty derigenom skulle han tvingas att inom denna tids förlopp utkräfvat sin rätt af den sednare. Jag befarar, att det å andra sidan kan sägas, att denna otillböjlighet, i synnerhet för fruntimmer, att börja rättegång mot förmyndaren, kan ofta leda derhän, att myndlingen, i hopp om att få ut sin fordran något sednare, låter året gå förbi. Men sedan är det också slut med förmånsrätten. Då jag varit en bland dem, som deltog i utarbetandet af det förslag till inskränkning uti myndlingens förmånsrätt som nu är lag, och då jag försökt att genomdrifva detta förslag mot alla de betänkligheter som från synpunkten af de omyndigas intresse framställdes mot detsamma, så har jag nu efter så kort tid icke ansett mig kunna afvika från denna mening utan att åtminstone framhålla den och underställa den Kammarens pröfning. Första Kammaren har emellertid, på sätt den förste talaren yttrade, återremitterat Betänkandet.

År denna Kammare icke af min mening, utan anser att den omyndiges intresse måste åsidosättas för kreditens fordringar, att grannlagheten myndling och förmyndare emellan måste stå tillbaka, så får jag gifva med mig, ehuru jag icke ansett mig kunna undanhålla Kammaren de betänkligheter jag huser mot förslaget. Delar icke Kammaren den åsigt jag här förfäktat, utan återremitterar Betänkandet, skall jag således söka utarbeta ett nytt förslag. Emellertid kan jag icke neka till att då, sasom hans Excellens Justitie-statsministern under öfverläggningen om ett af Utskottets föregående Utlåtanden behagat upplysa, ett förslag till bättre ordnande af förmyndareväsendet är under pröfning hos Kongl. Maj:t, och åtgärder till vidare utveckling af det system, hvartill 1861 års förordning lade grunden, således kanske snart äro att förvänta, man möjligen till dess kunde uppskjuta afgörandet af denna fråga. All preskriptionstid är nemligen af den ömtåliga beskaffenhet, att lagstiftaren i allmänhet drager sig för att bestämma dem.

Jag har härmed, utan att envist vilja försvara min åsigt, endast velat redogöra för en sida af saken, som kan förtjena att tagas i betraktande jemte den som motionären framhållit, på samma gång jag erkänner att kreditens lagar också böra försvaras och icke betvivlar, att om Kammaren icke delar de betänkligheter jag här uttalat, utan återremitterar frågan, Utskottet skall försöka att gå Kammarens önskingar till mötes.

Herr Wikström: Då jag delar deras mening, som yrkat återremiss af denna fråga, ber jag att med några ord få motivera denna min åsigt. Jag kan icke uppfatta det skäl den siste talaren anförde mot motionärerens förslag, då han sade, att myndlingens rätt icke skulle vara bevarad, om någon tid bestämdes, inom hvilken han skulle vara skyldig att kräfvat sin förmyndare. Jag vill bevara myndlingens rätt, men jag anser det icke för riktigt att, till öfrige fordringsegares förfång, låta tiden vara obegränsad. Jag anser, att ett lagstadgande, hvarigenom myndlingen ålägges att inom viss tid utkräfvat sin fordran af förmyndaren, skulle vara gagnande för myndlingen sjelf. Ty han hade då ett stöd för sitt yrkande uti lagen. Jag vill icke säga, att preskriptionstiden borde vara just ett år, men *någon* tid synes mig dock böra föreskrivas. Jag kan icke fatta, att det är rätt att se på myndlingens förmån så mycket, att man icke låter någon tid inträffa, efter det han uppnått myndighetsåldern, då han kommer i samma ställning till förmyndaren som dennes öfrige fordringsegare.

Jag yrkar återremiss af Utlåtandet.

Efter dessa yttranden gaf Herr Talmannen propositioner först på bifall till Utskottets förslag och, då dertill allmänt svarades nej, dernäst på återförvisning till Utskottet. Den sednare propositionen besvarades med öfvervägande ja; och hade Kammaren alltså beslutat till Utskottet återförvisa nu föredragna Utlåtande.

§ 9.

Föredrogs Lag-Utskottets Utlåtande N:o 17, i anledning af väckt motion om ändring af 3 Kap. 5 och 7 §§ Ärfda-balken.

Herr Olof Larsson från Örebro län: Herr Talman! mine Herrar! Då jag väckte denna motion, trodde jag, att både Utskottet och Riksdagen skulle bifalla densamma. Jag ansåg det nemligen moraliskt rätt, att den arfsrätt, som nu tillkommer afkomlingarne efter en aflidne persons föräldrar och syskon, enligt 2 och 3 §§ 3 Kap. Ärfdabalken, äfven borde tillerkännas afkomlingarne efter de i 5 och 7 §§ samma Kap. omförmälde arftagare, eller den dödes föräldrars syskon och dessa sednares barn. Jag har derföre föreslagit, att afkomlingar i de tvänne sistnämnda §§ omförmälde leder måtte erhålla samma rätt, som deras fader eller moder haft, om han eller hon lefvat. Jag vill styrka detta med ett exempel. Man antager, att tvänne kusiner hafva att vänta sig ett större arf. Några dagar före arfsfallet dör en af dem och lemnar barn efter sig. Den andre kusinen tager då hela arvet och barnen till den aflidne kusinen få intet. Måne det ej vore rätt att de finge ärfva lika mycket med den lefvande

kusinen? Utskottet säger: "motionären har icke frambragt några skäl för sitt påstående, att den föreslagna förändringen skulle vara betingad af rättvisan". Skälet hvarföre jag väckte motionen var följande. Kort innan jag reste till Riksdagen förrättade jag ett arfskifte. Tvänne kusiner skulle ärfva; den ene af dem hade dött några dagar före den person, från hvilken det förväntade arvet skulle komma. Jag tilldelade den efterlevande kusinen hela arvet. Då yttrade den döde kusinens barn: "Kan det finnas en så orättvis lag, laga då att den blir rättad".

Herr P. A. Bergström: Om jag gör mig sjelf den frågan, hvilken uppgift lagstiftningen i allmänhet har att lösa, så kan jag å en sådan fråga icke finna annat svar än detta: att utforska hvad som lever och rör sig i folkets rättsmedvetande och fixera detta medvetandes innehåll i beskrifven lag. Nu vågar jag för min del betvifla, att den ändring i vår arfsordning, som motionären föreslagit, i någon mån finner understöd eller uppbäres af hvad folket anser för rätt. Tvärtom torde dess rättsmedvetande stå i fullkomlig öfverensstämmelse med hvad gällande lag uti ifrågavarande afseende stadgar. Hvarken det som finnes anfördt i motionen, ej heller hvad motionären nyss förtäljde om missnöjet hos barnen efter en affiden kusin till den person, efter hvilken arvet föll, deröfver att de icke fingo med samma persons levande kusiner dela arvet, bevisar något af hvad motionären dermed trott sig kunna bevisa.

Här vore visserligen ett mycket frestande tillfälle att ingå uti en rättsphilosophisk undersökning om grunderna för arfsinstitutet och från en sådan undersöknings resultat hemta argumenter emot hvad motionären föreslagit; men då motionären icke ifrågasatt giltigheten af sjelfva arfsinstitutet, utan, erkännande detsamma, endast väckt fråga om ändring i sjelfva arfsordningen, torde en sådan undersökning här icke vara på sin plats. Jag tillåter mig emellertid påpeka, att, ehuru representation utaf affiden persons affidna syskon genom deras afkomlingar i oändliga led, eller hvad man på Svenska kallar istadarätt, icke lärer kunna med samma nödvändighet deduceras som barnbarns och andra descendents arfsrätt efter ascendenter; så är dock en sådan representation i hög grad öfverensstämmande med förhållandets natur; ty affidna föräldrars syskon äro för de förras barn i föräldrars ställe. Att deremot utsträcka istadarätten ända derhän, att afkomlingar i oändliga led efter de i 5 och 7 §§ af 3 Kap. Ärfda-balken omförmälde arftagare, d. v. s. den dödes föräldrars syskon eller den dödes kusiner skulle, när desse arftagare vore affidne, ärfva lika med den dödes föräldrars levande syskon eller levande kusiner, vore i min tanke hvarken rättvist eller välbetänkt. En hvar, som har både brors- eller systerbarn och kusiner, kan lätt nog afgöra för hvilket slag af släktningar man i allmänhet hyser det varmaste deltagande och är beredd att göra de största uppoffringar. De förra äro beslägtade på sidone i tredje, de sednare i fjerde led. Deraf följer också, att föräldrars syskon måste anses närmare att taga arf än kusiner och kusiners barn; likasom kusiner, såsom beslägtade i fjerde led, böra ega företräde framför kusiners barn, hvilka äro beslägtade endast i femte led. Visserligen får antagas, att närmare och förtroeligare bekantskap kan grund-

lägga större slägtkärlek till en fjemmare än till en närmare slägtinge på sidone; men den, som vill gifva uttryck åt denna kärlek, eger då i testamentsrätten, hvilken vid saknad af bröstarfvingar är alldeles oinskränkt, ett lämpligt medel att förfoga om sin förmögenhet till förmån för den mest älskade slägtingen. Vår arfsordning är för närvarande särdeles enkel och lätt att tillämpa. I fråga om bak- och sidoarf gäller såsom hufvudregel, att bakarfvinge i närmare led har företräde framför sidoarfvinge i fjemmare led; men att, der både bakarfvinge och sidoarfvinge äro i lika led, gånge sidoarfvinge till och bakarfvinge från. Ändras nu lagen så, som motionären vill, skulle den blifva en aldrig utsinande källa till arfstvister, hvilka för närvarande äro högst sällsynta. Det skulle blifva i hög grad svårt att styrka släktskapsförhållandet till den döde, hvilken i lifstiden antagligen i de flesta fall icke ens egt kändedom om de aflägsna slägtingar, hvilka komma att tvista om hans qvarlåtenskap.

På grund af hvad jag nu haft äran anföra, hemställer jag om bifall till Lag-Utskottets Betänkande.

Herr Olof Larsson från Örebro län: Jag yrkar på bifall till min motion.

Grefve Sparre: Denna fråga är en utaf dem, om hvilka åsigtterna kunna vara olika. Det låter visserligen säga sig, som motionären sagt, att det kan synas hårdt att, när föräldrars syskon taga arf, föräldrars syskons barn d. v. s. kusiner ej skola få någonting, och jag erkänner också, att jag på landet hört mycken förvåning yttras öfver, att lagens stadgande vore sådant. Det är likväl, på sätt den ledamot af Utskottet som nyss yttrade sig tillkännagaf, mycket svårt att säga hvad rättsmedvetandet hos folket fordrar; det är ganska kinkigt att gå ifrån den grundsats, den grundtanke som likväl förefinnes uti vår arfslag, att arfsrätten beräknas efter led, med de undantag som der finnas i fråga om afkomlingar. Utskottet hade vid sådant förhållande och då Utskottet ansåg sig böra vidhålla denna grundsats, icke anledning att tillstyrka motionen, i synnerhet som vår nuvarande arfslag har det stora företrädet att vara enkel och klar. Afgörandet af frågan beror emellertid i sista hand på de åsikter, som Kammarens Herrar ledamöter kunna hysa. Ty för en arfslag kan egentligen icke någon rättslig grund anföras; utan orsaken till dess stadganden är den förmodan man kan hysa, att den döde helst velat, att hans efterlemnade förmögenhet skulle tillfalla den eller de bland de efterlevande som varit honom närmast, och på denna grund har man i allmänhet antagit, att föräldrars syskon legat honom något närmare om hjertat än kusiner.

Jag har nu, likasom då jag förra gången hade ordet, blott velat fästa Kammarens uppmärksamhet på den grundsats, som ledt Utskottet, och jag skall, i fall Betänkandet återkommer till Utskottet, underordna min mening Kammarens.

Öfverläggningen var slutad. Utskottets hemställan bifölls.

§ 10.

Föredrogs Första Kammarens protokollsutdrag N:o 94, med delgivande af Kammarens beslut öfver dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 2, om tillägg i Kongl. Maj:ts nådiga jagtstadga den 21 Oktober 1864.

Sedan såväl Första Kammarens Tillfälliga Utskotts Utlåtande som protokollsutdraget blifvit upplästa, yttrade

Grefve Sparre: Jag får säga, att det är en i nog allmänna ordalag affattad anhållan, "att Kongl. Maj:t täcktes tillse *om* och *hvilka* ändringar i nu gällande jagtstadga kunna vidtagas, för att befrämja öfvervakandet af stadgans efterlefnad och underlätta anställandet af åtal för emot densamma begångna förbrytelser". Om Representationen finner skäl till anmärkning mot denna lag, och med anledning deraf aflåter en skrifvelse till Kongl. Maj:t, så synes det mig, att Representationen åtminstone borde påpeka, hvaruti bristen består; men att skrifva till Kongl. Maj:t och bedja honom tillse, *om* och *hvilka* ändringar böra vidtagas i jagtstadgan etc., detta synes mig vara en af de så kallade loci communes, som icke äro att förorda. Jag föreställer mig, att Riksdagen i alla fall får så många skrivelser att aflåta till Kongl. Maj:t att i dem som aflåtas åtminstone borde kunna sägas, *hvad* Riksdagen vill med dem afse att vinna. Denna skrifvelse i sin närvarande form synes mig så svag, att jag måste yrka afslag å densamma.

Herr Sven Nilsson från Österslöv: Att besvära Kongl. Maj:t med skrivelser i hvarjehanda ämnen är nästan att för mycket använda ord. Man bör åtminstone i skrifvelsen säga hvad man vill. Detta är icke fallet i denna skrifvelse, och därför instämmer jag i Grefve Sparres yrkande.

Då vidare icke anfördes, gaf Herr Talmannen proposition på bifall till Första Kammarens förslag samt, då denna proposition blef med nej besvarad, dernäst proposition på afslag till det väckta förslaget. Denna proposition blef med ja besvarad, och hade Kammaren alltså afslagit det af Första Kammaren i frågan fattade beslutet.

§ 11.

Förekom Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 10, i anledning af motioner om ändring i Kongl. Förordningen den 11 Juli 1862, angående allmänt ordnande af presterskapets inkomster.

Utskottets fyra första hemställanden.

Biföllos.

Utskottets sista hemställan (å sid. 5 af Utlåtandet).

Herr C. I. Bengtsson: Fastän presterskapet sjelf efter gamla lönesättet uppburit sina inkomster i min hemort, har dock, så vidt jag

känner, intet afdrag beräknats för denna uppbörd vid de skedda löne-regleringarne, utan har denna uppbörd blifvit pålagd församlingarne tro-
ligen utan den ringaste lindring i deras utgifter.

Jag yrkar af detta skäl afslag å punkten och bifall till min motion.

Herr Dufva: Det är icke uti Betänkandet sagdt, att icke ett så-
dant förhållande som det motionären uppgifvit kan på något ställe inom
landet ega rum, utan blott att på flera ställen eger icke det förhållande
rum som motionären uppgifvit. Då dessutom uti Betänkandet temligen
fullständigt påpekats de svårigheter, som skulle möta att nu, sedan löne-
regleringarne äro till betydlig del verkställda, ånyo företaga en revision
af dem för ett så ringa ändamål som det ifrågavarande, så ber jag att
få hemställa, om icke uti Betänkandet skäl äro framlagda för det slut,
hvaruti Utskottet stadnat och om bifall hvartill jag anhåller.

Vidare anfördes icke. Hemställandet bifölls.

§ 12.

Till afgörande föredrogs Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts
Utlåtande N:o 11, i anledning af väckt motion om hemställan till Kongl.
Maj:t derom, att den, som förut innehar ordinarie tjänst på stat, icke må
till tjänsteman vid Statens jernvägar förordnas.

Herr Jöns Rundbäck: Det har väckt min synnerliga uppmärk-
samhet att här inom Kammaren, om man skall anlägga jernvägar, så
sätter man vanligtvis de strategiska förhållandena i främsta rummet; skall
man anlägga kanaler, så bryr man sig mindre om hvad nytta industrien
kan hafva deraf. Skall man hafva tjänstemän vid jernvägarne, så synes
Utskottet hafva den åsigt, att derföre att det kan vara bra för krigs-
männen att inhemta kännedom om förhållandena vid dem, så böra de
hafva företräde framför andra. Vill man göra ändring eller förbättring,
så stöter man öfver allt på samma hinder. Nu, då jag tagit kännedom
om Utskottets Utlåtande och motionen, så måste jag säga, att jag funnit
att motionären haft goda skäl för sitt förslag. Jag tror nemligen, att det
är i sin ordning att hvarje tjänst skötes utaf *en* person och icke utaf
flera, som alla hafva två eller tre olika tjänster på ordinarie stat. Det
kan icke vara lämpligt, att det kan finnas kompanichefer, som kunna få
tjänster såsom stationsinspektorer hvar som helst uti landet. Utskottet
har visserligen sagt, att någonting sådant ej behöfver befaras nu, sedan
en ny instruktion blifvit utfärdad för Styrelsen för jernvägstrafiken; men
Utskottet har icke visat, att ett sådant förhållande icke eger rum för när-
varande, och då man vet, att det existerar inom post- och telegraf-sta-
terna, så är det möjligt att det också finnes inom jernvägstrafiken. För
min del tror jag, att det är nödvändigt, att de som vilja blifva stations-
inspektorer äro i tillfälle att uteslutande egna sin tid åt dessa tjänster,
och att den som är militär eller annan tjänsteman får egna sig åt det
embete han innehar. Jag anser det vara orättvist, att de som sökt sin
utkomst vid jernvägarne skola blifva förbigångna och tillbakasatta för dem,

som endast tillfälligtvis egnat sig åt denna branche, och anhåller därför om afslag å Utskottets Betänkande och bifall till motionärens förslag.

Herr Dufva: Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att Utskottets yttrande ej är så stridande mot motionärens åsigt, som jag tror att det blifvit framställt af den ledamot, som nyss hade ordet. Det är icke Utskottets mening att säga, och Utskottet har icke heller sagt, att det skulle vara nyttigt att personer hafva flera tjänster på en gång. Utskottet har sagt, att detta har skett vid jernvägarnes början och omnämnt förhållanden som gjort att det då kunde hafva nytta med sig. Räknar man icke till de vid jernvägstrafiken anställda militärer dem, som äro anställda vid Väg- och Vattenbyggnadsstyrelsen, hvilka icke hafva lön på stat och icke hafva annan tjänstgöring än den de genom särskilda uppdrag kunna erhålla, och icke heller dem som i statskalendern finnas upptagne såsom innehafvande militära titlar, som hafva namn, heder och värdighet utan lön på stat, så finnes det numera ganska få militärer af den art motionären åsyftat, som hafva anställning vid jernvägarne. Utskottet har antydtt, att det finnes några sådana, men på samma gång också, att det ej anser ett sådant förhållande vara på sin plats. Ett enstaka fall, redan sedan längre tid tillbaka befintligt, läser icke här, lika litet som i fråga om andra förhållanden varit fallet, kunna anses såsom en tillräcklig anledning till en skrivelse till Kongl. Maj:t, då en sådan åtgärd i dylikt fall väl bör afse undanrödjande af något allmännare missbruk. När härtill kommer, att Kongl. Maj:t sistlidna år utgifvit en ny stadga angående hela tjänstgöringen vid jernvägstrafiken, i hvilken finnas sådana bestämmelser att, om skick och ordning iakttagas inom militären, hvarom icke anledning finnes att tvifla, det blir nära nog omöjligt, att i tjänst varande militärer kunna anställas vid jernvägstrafiken för längre tid. Är det åter meningen att förhindra, att officerare vid den indelta arméen, hvilka en stor del af året äro fria från tjänstgöring, skulle kunna för kortare tid emottaga en anställning vid jernvägarne, vore väl detta ej riktigt, då den sysselsättning, som bereddes officerarne, tillika vore nyttig för det allmänna genom den erfarenhet i skötsel af jernvägstrafik de kunde förvärfva. Utskottet har därför icke sagt annat, än att det under nuvarande förhållanden icke funnit den föreslagna skrivelsen vara behöflig eller lämplig, och i det fallet torde Utskottets åsigt kunna till fullo försvaras. Skrifvelsen är icke behöflig, då nyligen stadganden blifvit utfärdade, som äro egnade att, om de rätt tillämpas för framtiden, förekomma det öfverklagade missbruket, och man således åtminstone bör afvakta, om under fortsatt tillämpning af dessa stadganden något missbruk kommer att ega rum; den är icke lämplig, då något allmänt missbruk nu icke finnes, utan förhållandena af sig sjelfva ändrat sig i den syftning motionen går ut på. Under sådana förhållanden hemställer jag, om icke Kammaren finner, att det af Utskottet föreslagna beslut bäst öfverensstämmer med de verkliga förhållandena, och anhåller om bifall till detsamma.

Herr Key: Äfven jag anser, att man icke egentligen kan komma till något annat resultat, än hvad Utskottet gjort. Men jag skulle dock önskat, att Utskottet något skarpare accentuerat önskvärdheten af att mi-

litära tjänstemän icke annat än undantagsvis blifvit använda. Ty äfven om man undantager de officerare, som tillhöra Väg- och Vattenbyggnads-kåren, men inberäknar dem som ännu stå *qvar* i arméen, så finner man att ungefär hvar sjunde tjänsteman vid trafikstaten tillhör krigsmakten till lands och vatten. Detta är väl något oegentligt. Emellertid anser jag, att då Regeringens uppmärksamhet blifvit fästad på förhållandet, allt som för närvarande kan vinnas genom motionen och Utskottets Utlåtande blifvit gjordt, och skulle som sagdt är endast hafva önskat att förhållandet blifvit något mera, än som skett, uti motiveringen framhållet.

Herr Gustaf Jonsson: Jag har deltagit uti ärendets behandling i Utskottet. Till en början var jag utaf samma mening som Herr Rundbäck uttalat, att man borde komma derhän att undvika militära tjänstemän vid dessa befattningar. Jag har sedermera, då Kongl. Maj:ts instruktion af den 17 September sistlidna år kom till min kännedom, kommit till en annan åsigt. Detta var anledningen, hvarföre jag frångick min förut fattade mening och måste anse, att de vådor man för framtiden kunnat befara skulle vara betryggade. Angående Utskottets motivering har jag dock samma öfvertygelse som Herr Key, att uti densamma borde inlagts något, som antydde att man ville förekomma dessa vådor. Då emellertid ordföranden i Utskottet ganska fullständigt uttalat skälen för det slut, hvartill Utskottet kommit, så vill jag inskränka mig till att förena mig med honom och yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Dufva: Jag vill endast tillägga den anmärkning, att då till stöd för motionen blifvit sagdt, att åtskillige officerare i *arméen* äro i tjänst vid jernvägsstaten, så går motionen icke ut på annat, än att de officerare, som hafva ordinarie tjänst på stat, ej måtte förordnas till jernvägstjänstemän, men icke att hindra dem, hvilka utan lön stå *qvar* i arméen, från att erhålla en sådan befattning. Antalet utaf vid jernvägen anställda militärer af förra slaget är numera ganska ringa, 7 eller 8, men har förr varit betydligt större.

Jag anhåller om bifall till Utskottets yttrande.

Öfverläggningen var slutad. Utskottets hemställan bifölls.

§ 13.

Slutligen föredrogos och biföllos:

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 12, i anledning af väckt motion rörande anhållan hos Kongl. Maj:t om utredning huruvida icke reorganisationen af landtmäteri-staten lämpligast kunde ske genom Rikets indelning i landtmäteridistrikt.

Stats-Utskottets Utlåtande N:o 20, i anledning af Kongl. Maj:ts nädiga förslag rörande de uti Riks-staten uppförda indelta ränteanslag samt indelta och oindelta spanmålsanslagen; och

Banko-Utskottets Memorial N:o 3, angående verkställd undersökning och granskning af Riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning.

§ 14.

Justerades åtskilliga utdrag ur detta protokoll.

§ 15.

Herr Lithner erhöll på begäran och i anledning af timadt dödsfall inom hans familj ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar från den 15 innevarande månad.

Kammarens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 2 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Måndagen den 14 Mars.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Upplästes och godkändes protokollet för den 7 äfvensom förut icke justerade protokollsutdrag för den 12 innevarande månad.

§ 2.

Herr Talmannen gaf tillkänna, att Herr Berg med inlemnadt läkarebetyg styrkt, att han vore af sjukdom hindrad infinna sig i dagens sammanträde.

§ 3.

Sedan Riksdagens båda Kamrar godkänt de uti Stats-Utskottets Memorial N:o 30 föreslagna voteringspropositioner rörande åtskilliga anslagsfrågor, deruti Kamrarne vid föredragningen af nämnda Utskotts Utlättande N:o 19 fattat olika beslut, samt vidare denna dag blifvit bestämd för omröstning jemlikt 65 § Riksdags-ordningen öfver de olika besluten, så företogs nu dessa omröstningar enligt nedanintagna propositioner: